

L. Yılmaz
tarafından
TÜSTAV'a
bağışlanmıştır

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 39 -- 6 OCAK 1976

5 TL.

**Boran'ın
konuşması:
solda
netleşme**

TÜSTAV

**yeni güldürü:
partilerüstü
solculuk**

1975 İN

GETİRDİKLERİ

VE 1976

**AHMET
VAROL
ELEKTRİK
MÜHENDİSLERİ
ODASI
BAŞKANI**

1975 yılı ülkemizde hayat pahalılığının alabildiğine arttığı enflasyonun körüklendiği bir yıl olmuştur. Geri kalmış ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de, sermaye sınıfı, emekçi sınıf ve tabakaların yoksullaşması pahasına iktidarını sürdürmüş, hayat pahalılığı ve enflasyon önlenemeyince faşizan baskılara yönelmiştir. Tüm çalışanlar demokratik ve ekonomik haklarını almak için örgütlü bir biçimde MC iktidarının karşısına çıktıkları zaman, eli silahlı faşist grupların saldırılarına hedef olmuşlardır. Bunun somut örneklerini 1975 yılında çok yaşadık. İktidarlar tarafından karşıt iki grup çatışması gibi gösterilen olaylar ve "faili meçhul" cinayetler aslında faşizan tırmanmalardan başka bir şey değildi.

1975 yılında ülkemizde emekçi sınıf ve tabakaları ekonomik ve demokratik mücadelelerini sürdürürken, demokratik kitle örgütleri ve meslek kuruluşları kendi tabanlarının somut koşullarından kaynaklanan konularda birlikte hareket etmenin gerekliliğine inanmışlar ve eylemlerini yürütmüşlerdir.

Teknik elemanların demokratik kitle örgütleri baskıları göğüsleyerek, antifaşist mücadelede kendilerinden beklenen ilerici çizgiyi benimsemişler, bu mücadelede işçi sınıfının yanında yer almışlardır.

1976 yılına gireceğimiz bugünlerde MC iktidarı, kat sayının 9'dan 10'a çıkması halinde bütçeye 5 milyar liralık yük getireceği gerekçesiyle memur kesiminin ücretlerini dondurmakta, buna karşın özel kesime teşvik tedbirleri ve vergi muafiyetleri ile bütçeden milyarları artarmaktadır.

Bir avuç azınlığın çıkarına olan bu işleyiş, yoksulu daha da yoksullaştırmakta, artan işsizler ordusuna yenilerini eklemekte, emekçilerle birlikte tüm çalışanların ezilmesi ve sömürülmesi bahasına yalnız egemen güçlerin iktidarını sürdürmesine yaramaktadır.

Emekçi kitlelerin demokratik ve ekonomik istekleri doğrultusundaki mücadeleleri hızla gelişmektedir. Emperyalizmin dümen suyundaki iktidarın, kitlelerin gereksinmelerine çare bulma olanağı yoktur.

1976 yılında işçi sınıfıyla birlikte tüm demokratik güçlerin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde ileri adımlar atacağına inanıyorum.

**ARIF
MERDOL
İNŞAAT
MÜHENDİSLERİ
BAŞKANI**

1975 BURJUVAZİ VE TEMSİLCİLERİNİN TECRİT YILI OLDU

1975 yılı burjuvazinin değişik şekillerdeki oyunlarının bozulduğu ve onların temsilcilerinin de tecrite götürüldüğü bir yıl oldu. Halkın ekonomik ve demokratik mücadelesi, burjuva temsilcilerini köşeye

itelemeyi başardı. Burjuvazi, temsilcilerini iktidarda tutabilmek için her türlü yöntemin kullanılmasını denemelerine girişti. TRT sorunu ile yürürlükte bulunan hukuk düzenini hiçe sayabileceğini somut olarak gösterdi. İşlerine geldiği zaman devletin bir hukuk devleti olması gerektiğini ağızlarından düşürmeyenler, özgül hukuk anlayışlarını açıkça sergilediler. Devlet kadrolarını baştan sona değiştirme çabalarıyla görülmemiş çapta bir kıyım hareketi başlatıldı. Danıştayın yürütmeyi durdurma kararları defalarca hiçe sayıldı. Devlet kadrolarında bu tür eylemler sürdürülürken sokaklarda da faşist saldırılar işçi,

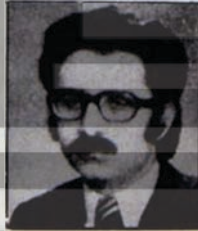
Düşünce özgürlüğüne son vermek için baskı yöntemlerine davetiyeler çıkarıldı. Yeni bir 12 Mart'ın tezgahlanmasına geçildi.

1975 yılı burjuvazi için bir vurgun yılı oldu. İlk çıkan kararname, iktidara destek olan egemen çevrelere ödenen "vefa" borçlarının ifadesiydi. Vurgun Cumhuriyet tarihinde görülmemiş boyutlara ulaştı. Demir-Çelik ithali konusunda, ithalatçılara değişik zamanlarda bir kaç katlı vurgun olanağı sağlandı. Gübre fiyatlarının düşürülmesiyle boyacılara ucuz ham madde olanağı sağlandı ve aradaki fark halkın cebinden öndü. İktidar destekleyen egemen çevrelere görülmek istenilen ithalat olanakları sağlandı ve toplam ihracatımızın üç katı oranında bir dış ticaret açığı oluştu.

Dış sorunların tümüyle bir yana itildiği bir yıl sonunda M.C. iktidarı Birleşmiş Milletlerde de Kıbrıs Sorunu oylamasında 117 ye karşı 1 oy alarak dünya kamu oyu önünde yalnız bırakıldı. Kıbrıs ve Ege sorunu "buzluğa" kondu. Bu gelişmeler yanında A.B.D. nin ambargo uygulaması onun çirkin emperyalist yüzünün somut olarak halkımızın gözleri önüne serilmesini ve bilince çıkarılmasını sağladı. Yıllardır bağımsızlık mücadelesi veren tüm yurtseverlerin ne denli haklı oldukları bu olaylarla bir kez daha kanıtlandı.

Biz İnşaat Mühendisleri Odası olarak tüm üyelerimize gerçekleri yayın organlarımızda sergilemeye çalıştık. Tüm çalışanları ilgilendiren konularda ise bildirilerimizle kamu oyunu uyarma görevimizi yerine getirmeye uğraştık. Teknik elemanların sendikal mücadelesi için her türlü katkıda bulunduğumuz ve sendikalaşma isteminin üyelerimiz arasında kazanmış olduğu yaygınlık kıvanç duyduk. Yabancı teknik hizmet ithaline var gücümüzle karşı çıktık ve gerekli uyarılarda bulunduğumuz.

Nasıl ki 1975 yılı mücadelemiz için daha önceki yılların devamı niteliğinde oldu ve birçok konunun bilince çıkarılmasını sağladığına, 1976 yılına da mücadelemizin daha keskin boyutlar kazanacağı, yoğunlaşacağı ve bir önceki yılın birikimlerinin üzerine kurulacağı inancındayım.

**GÜNAY
BOLAZAR
MAKİNA
MÜHENDİSLERİ
ODASI
BAŞKANI**

1975. ÇALIŞANLARIN ÖRGÜTLENME VE DİRENME PRATİĞİNİ GELİŞTİRMİŞTİR

Geride bıraktığımız yıl tüm dünyada, çalışanların ileriye doğru adımlar attıkları, yeni mevziler kazandıkları bir yıl oldu. Emperyalizm biraz daha geriletildi. Yeni yeni ülkeler bağımsızlıklarına kavuştu. İçlerinde yıllardır faşizmin karanlığına gömülmüş Portekiz'in de bulunduğu birçok ülke demokrasi, bağımsızlık ve sosyalizm doğrultusunda emni adımlarla yürümekte. Helsinki'de demokrasiden ve barıştan yana olan güçler emperyalist güçlere "barışa evet" dedirttiler. Kapitalist-Emperyalist ülkeler, artan ekonomik bunalımları nedeniyle, iyice saldırganlaştılar.

Ülkemizde de sermaye çevrelerinin saldırganlığı gözlenemeyecek boyutlara ulaştı. İktidardaki güçler, teknik elemanların ve tüm çalışanların sendikal özgürlükler için sürdürdükleri mücadeleyi cevapsız bırakırken, sendikal haklarına kavuşmuş işçilerin bir bölümünden bu hakları geri almaya girişti. Sermaye çevreleri toplu halde işten çıkarmalara, kıyımlara yöneldi. Bu kıyımlardan en çok zarar gören kesimlerden birisi de Teknik Elemanlar oldu. Pek çok meslektaşımız kızağa alındı, sürüldü, işten atıldı. Öğrencilerin her gün coplanması, kurşunlanmasa sürdürüldü. Geçmiş dönemlerde öğrenci kesimine yöneltilen baskı ve terör yöntemleri bu kez işçi kesimi üzerinde yoğunlaştırıldı. Herkesin gözü önünde açılan kamplarda özel olarak eğitilen saldırı güçleri İzmir'de, Seydişehir'de işçilerin üzerine saldırdı. Demokrasinin vazgeçilmez unsurları olan parti binaları taşlandı, dernekler tahrip edildi.

Sermayenin, içinde bulunduğu bunalımın gidererek artmakta olduğunu, bu bunalımın yükünü çalışanlara yüklemek istediğini, çalışanların tepkilerini, demokratik ve ekonomik isteklerini bastırarak için çeşitli baskı ve terör yöntemlerine baş vurduğunu kanıtlayan bu gelişmeler arasında sermayenin biraz daha çıkmaza girdiğini açıkça göstermektedir.

1975 yılı çalışanların da örgütlenme ve direnme pratiğini geliştirmiştir. Tüm demokrasiden yana güçler gibi Makina Mühendisleri Odası da üyelerinin somut sorunlarına çözüm ararken, demokratik hakların savunulması için üzerine düşen görevi yapmıştır. Kendi uzmanlık dalı alanına giren konularda sömürüyü ve sanayileşmemize engel olan güçleri olanca açıklığı ile sergilemiş, yeraltı ve yerüstü kaynaklarımızın, halkımızın çıkarları doğrultusunda işletilmesi için mücadele etmiştir. Bu mücadelenin her aşamasında, üyelerinin sorunlarının ülkedeki emekçi kesimin ortak sorunları ile özdeşleştiğini vurgulamış, bir yandan üyelerinin mesleki ve teknik gereksinmelerini, somut sorunlarını çözümlemeye çalışırken diğer yandan bu sorunların önünde, seçilen kapitalist kalkınma yönteminden ve ülkenin içinde bulunduğu emperyalist ilişkiler sisteminden kaynaklandığını sergilemeye çalışmıştır.

1975 yılında Teknik Eleman örgütleri arasında ve bu örgütlerle diğer demokratik kuruluşlar arasındaki dayanışmada da önemli gelişmeler oldu. Meslek Odaları, birçok sorunlarını üst kuruluşları olan T.M.M.O.B. çatısı altında çözümlendiler. Diğer demokratik kuruluşlar ile ortak sorunlarda ortak davranış biçimleri oluşturdular. Teknik Elemanların sendikal hakları için sürdürülen mücadelede TÖTED'in etkinliğinin artmasına önemli katkıda buldular.

1976 yılı bize önemli görevler yüklemektedir. Teknik Elemanların somut sorunlarından hareketle bu kitlenin örgütlenme düzeyini geliştirmek, demokrasi ve bağımsızlık mücadelesine daha etkin bir biçimde katılmasını sağlama görevi gerektirir. Teknik Eleman kitesinin örgütlenme düzeyini geliştirir, demokrasi ve bağımsızlık mücadelesine daha etkin bir biçimde katılmasını sağlarken bilim ve teknoloji gereklilerinden hareket ederek üyelerimizin mesleki, teknik ve ekonomik sorunlarının çözümünün demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinin gelişimine sıkı sıkıya bağlı olduğunu vurgulamak zorundayız.

Önümüzdeki yıl, tüm çalışanların demokrasi ve bağımsızlık için verdikleri mücadeleye Makina Mühendisleri Odasının daha etkin bir biçimde katılacağına, demokratik örgütlerin dayanışmasını ve birlikteliğini daha etkin bir düzeye getirmek için üzerine düşen görevi yapacağına inanıyorum.

YORUYS HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihat Sargın
Genel Yönetmen: Umur Coşkun
Genel Yayın Yönetmeni: Metin Culhaoglu
Yayın Yönetmeni Yardımcısı: Mehmet Aközler
Yazı İşleri Müdürü: Tamer Tuncel
Teknik Sekreterler: Uğur Okman
Akın Ertek
Kapak Desenleri: İbrahim Niyazoglu
Montaj : Faruk Obus

İzmir Temsilcisi: Aydan Gedikali
Eskişehir Temsilcisi: Vedat Baranoglu
Bursa Temsilcisi: Cengiz Koc
Adana Temsilcisi: Ceyhan Can
Diyarbakır Temsilcisi: Ruhi Koc

Avrupa Temsilcisi: Raşit Kaya
19 Rue Emile Dubois
75014 Paris

ADRES: ANKARA: KONUR SOKAK 15/8
KIZILAY TEL: 17 45 81
İSTANBUL: PİYERLOTI CAD.
21/1 ÇEMBERLİTAŞ

İLAN KOŞULLARI:
Arka kapak renkli: 7500 T.L.
Arka kapak siyah beyaz: 6000 T.L.
İç sayfalarda sütun santimi: 20 T.L.
İç sayfalardaki yayın ilanları % 50
indirilmiştir.

İstanbul Dağıtım: Fuat Butç
Ege Dağıtım: DATİC

Baskı: Daily News Web-Orset Tesisi

Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.
Gönderilen yazı ve fotoğraflar iade edilmez.
ABONE KOŞULLARI:
Yıllık : 200 TL.
6 aylık : 100 TL.

YENİ GÜLDÜRÜ: PARTİLER ÜSTÜ SOLCULUK

YALÇIN KUÇUK

Bir güldürü oynanıyor. Türkiye'de sosyalizmi gerçekleştirmek üzere birden çok siyasal örgütün bulunduğu bir gerçek. Mevcut örgütlerin hepsi, sosyalist hareketi kendisinin temsil ettiği iddiasında. Bu tür iddialar, gayet normal. Ama hepsi için inandırıcı değil. 1975 yılında mevcut siyasal örgütlerden hangisinin sosyalist hareketi temsil ettiği, hangisinin örgütlenme ve örgütlenme yeteneğine sahip olduğu konusunda inandırıcı gelişmeler ortaya çıktı. 1975 yılı, sosyalist hareket ve parti açısından ileri atılım yılı oldu. İçtenlikle ileri atılmadan yana olan hiç bir kimsenin reddedemeyeceği gelişmeler ortaya çıktı.

Türkiye'de sosyalizm adına ortaya çıkan bir çok örgüt var. Bu doğru ve inkârı mümkün olmayan bir gözlem. Ancak yapılması gerekli bir gözlem de şu: Bu siyasal örgütlerden hiçbirisi Türkiye'de sosyalizmin bölünmüş olduğunu ileri sürmüyor. İleri sürenler, bunların dışında. Güldürü de burada. Sosyalist hareketi tribünlerden seyredenleri bir keder almış. Ahlarla vahlarla sosyalist hareketin bölünmüşlüğünden yakınıyorlar. O kadar çok yakınıyorlar ki, sosyalist hareketin bölünmesini içtenlikle istediklerine inanmak gerekiyor. 12 Mart'tan sonra, özellikle işçi sınıfının diyalektik sığırma gösterdiği kabul edilen Türkiye'nin sosyalist hareketinin bölünmüş olduğu iddialarının hiç bir inanırılığı yok. Yalnızca Türkiye'de sosyalist hareketi bölünmüş görmek isteyenler var.

12 Mart'ta sermaye, partiler üstü hükümet düzenlemelerini buldu. 12 Mart'tan sonra sosyalizm lafazanlığını dillerinden eksik etmeyen bir bölük ileride partiler üstü solculuk hastalığı ortaya çıktı. Bir birinin devamı. Şu anlamda birbirinin devamı: Partiler üstü hükümetçilik ne denli sosyalizm düşmanı bir uygulama ise, partiler üstü solculuk da o denli sosyalizm düşmanı bir hastalık. Partiler üstü hükümet uygulaması, solu bastırmak için bulunan bir yöntem. Partiler üstü solculuk da sosyalizmin sığırmasını geciktirmek için oynanan oyunların bir parçası. Bu yüzden oyun açık. Oyun açık olduğu kadar da hastalıklı. Çünkü partisiz sosyalizm olmaz. Çünkü partisiz, yalnızca sosyalizm oyunu olur.

12 Mart'tan sonra Türkiye sosyalizmi, diyalektik bir sığırma gösterdi. Bunu herkes kabul ediyor. Herkes kabul etmek zorunda. Ancak unutilan, gözden kaçırılan bir nokta var. Diyalektik sığırma, yalnızca edimsel (pratik) bir değerlendirme değil. Aynı zamanda kuramsal bir çözümleme. Kuramsal çözümleme olmasının da sonuçları ortada: Bugün sosyalist hareketin dışında kalanlar, sosyalist parti beğenmeyerek partiler üstü solculuk akımında cepheleşenler, kişiler değil. Akımlar. Sosyalist hareketin dışına düşen akımlar. Daha açık bir deyişle sapmalar. Bugün partiler üstü solculuk cephesi, sosyalizm dışı sapmaların ilkesiz bir birliğinden oluşuyor. Kişiler ikinci plana düşüyor. Kişiler, bu sapmaların akıntısıyla ayak sürüyor.

Bütün sapmalar, bir bütündür. Bütün sapmalar, ister sol isterse sağ olsun, bir bütünde birleşir. Hem zaman içinde, hem de zamanın belli bir kesitinde. Bir bölük, Türkiye'deki bütün fenalıkların kaynağı olarak bürokrasiyi seçti. Bir grup da bunun karşısına geçti. Türkiye'deki bütün iyiliklerin kaynağı ve yaratıcısı olarak bürokrasiyi gösterdi. İki uç bir noktada birleşti. İşçi sınıfı hareketine, işçi sınıfının gücüne inanmamakta birleşti. Bugün de temeldeki birliğini koruyor. Bugün bu iki sapma örgütsel yakınlaşmasını sürdürüyor.

12 Mart'tan önce işçi sınıfı partisinin karşısına çıktılar. Burjuva demokratik devrim adına toprak beylerini tek hedef seçtiler. Sosyalist hareketi, kendi seçtikleri hedefin etrafında sulandırmak istediler. Sağ sapma, böyle düzenlendi. Şimdi Türkiye'nin kapitalist bir toplum olduğunu anlamış görünüyorlar. Bir bölümü buraya kadar geldi. Ama bir bölümü çok hızlı. Beş yıl önce kapitalist olduğunu kabul etmedikleri ülkede, şimdi tek hedef olarak finans oligarşisini keşfettiler. Şimdi finans oligarşisine karşı kurdukları sözde cephe ile sosyalist hareketi yine sulandırma uğraşısı içindeler. Beş yıl önce sağ sapma ile yapamadıklarını şimdi sol sapma ile başarmayı deniyorlar. Kapitalizmin bir sistem olarak varlığını bir kenara itip yalnızca tepelerle uğraşmayı uygun buluyorlar. Toprak beyleriyle de finans beyleriyle de uğraşmak için kütlelere ve hepsinden önce işçi sınıfına ihtiyaçları yok.

Bir sapma, kapitalist sömürüye alkış tutmak. Ortak Pazar'dan, teşvik yolsuzluklarından yana olacaksınız. Motor sanayiinin, otomotiv sanayiinin tekellere bırakılmasına ses çıkarmayacaksınız. Ortak Pazar, teşvik yolsuzlukları proleterleşmeyi artıracak. Proleterleşme olunca da işçiler kendiliğinden ve birdenbire sosyalist olacak. Güldürünün bir yanı da böyle. Bu güldürünün genel adı, ekonomizm. Ekonomizmin görüntüleri ise çok çeşitli. Bir çeşidi de otomotiv sanayiini, motor sanayiini özel kesime bırakmak. Nasıl olsa devlet onların devleti değil mi? Mantık bu kadar basit. Bu mantık da işler de çok basit. Kütleleri kazanmak, kütleleri somut sorunlar için verilen mücadelede birleştirmek diye bir ihtiyaç yok. Nasıl olsa zamanı gelince kütleler kendiliğinden doğru yolu bulacaklar. Ekonomizm, sosyalist hareketi kendiliğinden ortaya çıkan akıntılara bırakmak demek. Ekonomizm, atalet demek.

Atalet ise çok cazip bir uğraş. Tembellik çok çekici. Yalnız atalet ve tembelliğin temelinde derin kuramsal yanlışlar olmalı. Bu yanlışlardan birisi, burjuva hak ve özgürlüklerin, sermayenin bir lütfu olduğuna inanmak oluyor. Üretici güçleri geliştiren burjuvazinin, burjuva hak ve özgürlükleri de beraberinde getireceğine inanılıyor. Behice Boran'ın son konferansında söylediği gibi yirminci yüzyılda burjuvazinin ilerilik özelliklerini yitirdiği unutuluyor. Ancak tembellik çekici olduğu kadar da risksiz. Şimdi, bu tembel ve güven veren ortam içinde, hak ve özgürlüklerini Halk Partisi'nin lütfuna bırakmış durumdadır. Halk Partisi'nin lütfuna takılan ekonomizm, partiler üstü solculuğun kaynaklarından bir başkası oluyor.

Partiler üstü solculuk, 12 Mart'ın getirdiği hastalıklardan birisi. Fakat hepsi değil. Partiler üstü solculuk, bu hastalığın küçük burjuva aydınları arasındaki görünümü. Aynı hastalığın sendikal yaşam içinde de uzantıları var. Bugün partiler üstü sendikacılık mevzi değiştirmiş durumda. Türk-İş partiler üstü sendikacılıkla can çekişen bir örgüt haline geldi. Seydişehir'de, İskenderun'da ancak komando gücüyle dayanabiliyor. Devletle bütünleşen komandolarla varlığını sürdürmeye çalışıyor. Bu yüzden artık Türk-İş'in partiler üstü sendikacılığı önemini yitirdi. Şimdi bazı sendika yöneticilerinin eliyle bu hastalık DİSK'e sokuluyor. Sosyalizm lafazanlığını kimseye bırakmayan bazı sendika yöneticileri, DİSK'in tabanındaki hızlı sosyalistleşme sürecinden vebadan korkar gibi korkuyor. Ama korkunun sona bir çare olmadığı görülüyor. Bursa'da görüldü. Seydişehir'de işçi sınıfı sendikacılığını savunanların sosyalist işçiler olduğu biliniyor. "Tarafsız" basının büyük bir ataletle görmek istememesine karşın, Seydişehir'de sosyalizmle faşizm çarpışıyor.

Türkiye'de sosyalizm, diyalektik bir sığırma içinde. Bu, kuramsal bir çözümleme olduğu kadar edimsel (pratik) bir değerlendirme. Her değerlendirme gibi somut gerçeklerin soyut bir genellemesine dayanıyor. İşçi sınıfı içindeki gelişmelerden kaynak alıyor. İşçi sınıfında hızla artan bilinçlenmeye dayanıyor. Henüz yeterli bir örgütlenme düzeyine ulaşmış olmasa bile, işçi sınıfı her an kendi potansiyelini belli ediyor.

Sosyalizm, işçi sınıfı hareketidir. Kökü işçi sınıfında. Sosyalizm, kökü işçi sınıfında, dalları diğer emekçi ve demokrat kütlelere uzanan bir ağaca benzer. Kütlelere uzanmayan bir sosyalist hareket olmaz. Ancak sosyalist hareketin kütlelere uzanması, bütün kütlelerin sosyalist olmasını gerektirmez. Sosyalist partinin bir kütle partisi olmasını gerektirmediği gibi. Bu yüzden, sosyalist partinin kütle partisi olmaması, partiler üstü solculuğa gerekçe yapılamaz. Gerekçe yapanlar, ne kadar çok sosyalizm lafazanlığı yaparlarsa yapsınlar, sosyalizmin alfabetesinden sınıfta kalırlar. Sosyalist parti için örgüt, işçi sınıfı içinde kök salıp salmamak. Burada da yapılacak değerlendirme şu: Aşı tuttu. Eğer aşının tuttuğunu görmeyenler varsa, görmek istemediklerine inanmak gerekiyor.

Sosyalist hareket, "iktidara yürüyen sosyalist" parti demek. Sosyalist lafazanlar devamlı olarak sosyalist iktidardan söz ederler. Ama sosyalist iktidarın geleceğine kendileri de pek inanmazlar. Hep "bizim neslimiz görmeyecek" tekerlemesiyle avunurlar. Bu tekerlemeyi dillerinden düşürmedikleri için de sosyalist partiyi bir türlü anlamazlar. Fakat artık anlamak için biraz çaba harcamaları gerekiyor. Çünkü sosyalist iktidarın sandıkları kadar uzak olmadığını gösteren işaretler var.

İKTİDAR BOŞLUĞUNDA SALLANAN BİR HÜKÜMET : MC

Yıllardır, "Sosyalizmin yıkıcılığı" üzerine sayfa sayfa kanalizasyon patlatan sermaye basınının, çok alışılmış deyimle "Darboğazlara" gelip dayandığının apaçık gözlemlendiği geçtiğimiz hafta, "ister-istemez" İskenderun Demir Çelik Tesislerinin açılışıyla başladı.

Ve, "ister-istemez" şöyle başlıklar atıldı gazetelere, hem de en azılı sözcüklerle:

"Türkiye'nin en büyük demir çelik fabrikası dün açıldı... Kosigin: Türkiye'nin endüstrileşmesine yardım ediyoruz, dedi..."

Yaldızlı-yaldızlı bir diğeri ise, "Güney Bölgesinin en büyük iş kapısı açıldı" diyerek anlatıyordu, hissiyatını!..

Kuzey komşumuzun "Kendi memleketleri harabe halindeyken gelip Türkiye'ye böyle eserler bırakmalarının, izahı bir süre ertelenirken, sermaye sözcüklerinin kulaklarına bir takım hoş sedalar da gelmiyor değildi..."

SERMAYENİN ELİNDEKİ HANÇER...

İskenderun Demir-Çelik Tesisleri'nin açılışını vermek zorunda kalan Anadolu Ajansı, ünlü "tarafsızlığı" ile bazı haberler geçiyordu:

"İskenderun'da Rus emperyalizmini tel'in eden pankartlar asıldı..."

Anadolu Ajansının bu başlığı taşıyan haberi şöyle devam ediyordu:

"Pankartlarda, (Kahrolsun Rus sosyal emperyalizmi, İskenderun Demir-Çelik yardım değil, soygundur. Ne Amerika, ne Rusya, bağımsız demokratik Türkiye) ibareleri yer almıştır..."

Haberin sonunda, "polisin pankartları yapıştıranların tesbitine çalıştığı" da yer alıyordu.

Polisin, "pankartları yapıştıranları tesbite çalıştığı" hususundan öte haber doğrudur.

Emperyalizmin yeni sloganlarını taşıyan bu pankartlar başkent Ankara'da da üç beş duvara yapıştırılmıştı. Haberin, MHP yanlısı ve MİT

tarafından desteklediği ısrarla söylenen bir gazetede özenle yer alması ise dikkat çekiciydi.

MHP militanlarıyla, sözü edilen sloganları tekrarlayanlar arasında, "Gelin, Ne Amerika, Ne Rusya, dedikten sonra lafı keselim" şeklindeki pazarlıkları bilenler için durum şaşırtıcı değildi.

YERLİ MADRABAZLAR...

Protokol nezaketi dolayısıyla sermayenin bağışakta tuttuğu sözleri sol etiketli bir güruh pekala dile getirebiliyordu.

İran'da Şahı, Şili'de Pinochet'i göklere çıkararak emperyalizmin yeni şamaroğanları Türkiye'de de eksik değillerdi...

Oysa, gazoz fabrikası kurmakla demir-çelik fabrikası kurmak arasında birazcık fark olduğunu bilen herkes, Türkiye'nin bulunduğu bölgede asgari iyi komşuluk ilişkileriyle ekonomisine neler katabileceğini teslim etmekte gecikmediler.

Türkiye elbette şimdi "Savaş için karakol gibi yaşamak" ile "Barış içinde bir arada yaşamak" farkını daha iyi biliyor... Ancak emperyalizme bağımlı sermaye sınıfı tabiatı gereği birinciden yana. Uluslararası planda, ülkeyi karakol durumunda bırakmanın kirası üzerinde ihtilaflar devam ederken, ülke içinde demokrasiyi karakola sokmanın telaş ve çaresizliği yaşanıyor.

MC TENCERESİ!..

MC hükümeti, temsil ettiği sermaye sınıf ve grupları arasındaki çelişkiler nedeniyle "hükümet" olmaktan öte bir "ekip-takım" niteliğinde... İktidar boşluğunda sallanan tencere... Açılınca içinden, yabancı firma mümessilinden profesörüne kadar her şey dökülüyor; takunyalı ile Hitler mukallidi de cabası...

Geçtiğimiz hafta, yine tencere için bitmez tükenmez süredeninden bir parça yaşandı.

Artık bütün çabalar, MC'nin ayakta durabilmesi üzerinedir. MC hükümeti, hükümet olarak varlığını ayakta durabilmek, hayatiyetini devam ettirebilmek üzerine çalışıyor. Geçtiğimiz haftanın kulis çalışmalarını özellikle bu konu teşkil etti. CHP'nin "Hükümet sorunu" üzerinden giriştiği yeni hükümet formülleri arayışına engeller, tuzaklar hazırlandı.

CHP'nin yeni hükümet arayışları, meclis içinde hangi aritmetik dayanaklara uzanabiliyordu, önüne hangi barikatlar çıkarılabiliirdi?..

Hükümeti oluşturan partiler ve başta AP bu konuda bir hayli istihbarat edinmişti.

İşte bundan sonra başkent siyasal kulisleri yeni bir parti kurulacağı haberleriyle donandı. Saadetdin Bilgiç'ten, MC'ye tam destek sağlayacak güçte bir organizasyona girişmesi isteniyordu. Bu istek, Saadetdin Bilgiç'in de işine geldi. AP "kontenjan" yardımı olmaksızın gelecek seçimde, meclise gelme şansı kalmayan Bilgiç için yeni teşvik belgeleri kapısı aralanıyordu...

Hafta sonuna kadar sürdürülen temaslar AP'nin istediği yönde henüz noktalanmış değildi.

Bu arada MSP içinde de ilginç gelişmeler oluştu. Öteden beri parti içinde, parti yönetimine karşı muhalefet gösteren grup resmen açığa çıktı.

MSP'DE NELER OLUYOR?

Eski MHP'lilerden Gündüz Sevilgen'in başı çektiği muhalefet grubu yöneticilerden "MC hükümetine zarar verecek davranışlardan çekinmesini" tavsiye etti. Tabii "tavsiye"nin dozu, "Aksi halde partiden sıvırsız" tehdidini taşıyordu ama, "Gerekirse elinizi kolunuzu bağlanız" havasını yansıttıyordu...

MSP'de "14'ler" adıyla anılan grubun imzalı bir açıklaması tam Demirel'in istediği şeydi. Nitekim aynı açıklama TRT'de haber olarak yer aldı.

Parti içindeki hiziplerin görüşlerine prensip olarak mikrofonlarda yer vermeyen TRT'nin bu habere yer vermesi çoğu kişinin gözünden kaçtı. Ancak, olayın üstünde bir perde aralanınca, ortaya bal gibi kompo çıkıyordu... 14'lerin, parti yöneticilerine karşı yaptıkları açıklama, özellikle TRT haber bütünlüklerine sokulmuştu...

BÖL VE BÜTÜNLEŞ...

MSP içinde iki kanadın ortaya çıkışı Demirel'in arayış da bulamadığı şeydi. Aylar önce DP içine düşürülen ateş, bu partiyi yarıyarı eritmiş sonuçta MC'nin oluşmasına zemin hazırlamıştı. Şimdi de MSP içinde yaratılacak

ikilik en azından MC'yi yürütmeye olanak sağlayacaktır...

Demirel'in, etrafındaki partileri ezeerek-eriterek "AP'de bütünleşme" hedefine dönük politikası şimdilik bir oranda meyvasını vermektedir. Ancak bu politikanın MC hükümetini bir süre daha yürütüp yürütmeyeceği hususu karanlıktır.

MC, bütün bu görünümüyle "Mütecenis" bir vavıdan çok, devlet aygıtından yağma yoluyla yararlanmanın anahtarı işini görmektedir. Türlü çeşit tertip, şantaj ve iç tepişmelerle eline geçirmenin oynadığı tılsımlı bir anahtar...

ŞABAN KARATAŞ KARARNAMESİ

Meclisteki üç üyesine iki bakanlık verilen en küçükü ise geçen haftayı büyük oyunlarla geçirdi...

Kendisine yakın bir ismi TRT Genel Müdürlüğü eşliğine kadar getiren MHP, kararnamenin Çankaya'da takılması üzerine patırtıyı kopardı.

Bütün bir hafta Çankaya'yı topa tutan MHP yayım organları, şöyle zaman pek itiretikleri Cumhurbaşkanlığı mevkiine verip veritirdiler...

Bu arada nazi yöntemleri de ihmal edilmedi. "Cumhurbaşkanının ağır hasta olduğu" haberi bundan birisiydi...

Kararnameler konusunda yapılan bir araştırma Cumhurbaşkanının şimdiye kadar MC dip notu taşıyan 1500 kadar kararnameden ancak 8'ini geri çevirdiğini gösteriyordu... Cumhurbaşkanını 1500 küsur kararnameyi imzalar-ken hastalanmıyordu da, Şaban Karataş kararnamesini geri çevirince "Ağır bir hastalığa" yakalanıyordu!..

FORMÜLLER...

CHP'nin 190 kişilik sandalye sayısına eklenmesi muhtemel görünen 23 üyeli DP mecliste 213 kişilik bir güç oluşturuyordu. Geriye 13 milletvekilinin "Evet" i kalıyordu.

Bu 13 kişilik destek nerelerden sağlanabilirlerdi? Gelişmelere bakılırsa, mecliste sayıları 14'ü bulan bağımsızlardan yarısı muhtemel bir hükümete destek olabilirlerdi. İş gelip, CGP'ye dayanıyordu. MC organizasyonu içinde hoşnutsuz CGP'lilerin varlığından söz ediliyordu.

CHP ağırlığında oluşturulacak muhtemel hükümet formüllerinden biri buydu.

Yine CHP ağırlığında kurulması muhtemel diğer bir formül de, CHP, DP ve MSP hesabına dayanıyordu.

AP, bu iki ihtimal üzerinde durarak gerekli hazırlıkları ve tedbirleri oluşturu.

İkinci formül, AP'ye daha uzak bir ihtimal olarak görüldüğünden, bütün tedbir ağırlığı, birinci formülün saf dışı edilmesine dönük yürütüldü...

Halen Mecliste dokuz üyesi bulunan CGP'ye bağımsızlardan bir transfer yapılarak, grup kurması sağlanamaz

TİP BİLDİRİLERİ

İŞÇİ SINIFININ MÜCADELESİ BİZANS OYUNLARI İLE DURDURULAMAZ

YUSUF KÜPELİ TAHLİYE EDİLMELİDİR

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran, Yusuf Küpelî'nin sağlık durumu ile ilgili olarak aşağıdaki demeci vermiştir:

Yusuf Küpelî'nin sağlık durumunun, infazın ertelenmesini veya bir özel af çıkarılmasını gerektiren ciddiyette olduğu uzman hekim raporundan anlaşılmaktadır. 22.12.1975 tarihli raporda hayatı önem taşıyan üç nokta belirtilmektedir:

1. "Bu hastalık, tıp dilinde kronik denen hastalıklar grubuna girer. Bu, bir süreklilik anlatımıdır. Kalp hastası ya da tüberkülozlu bir hasta olarak yaşam boyu kontrolü gereklidir."
2. "Hastalık, özel bir yemek diyetini gerektirmektedir. Bunun da cezaevi koşullarında sağlanmasının olanaksızlığı açıktır."
3. "İlk tüberküloz tedavisine ilişkin reçetenin verilmesinden bugüne dek yedi ay geçtiği halde, durumda gittikçe kötüleşme vardır."

Sağlık durumu bu denli vahim olan hükümlü, cezaevinin olağan şartlarından da beter şartlar içinde gereğince havalanma ve güneşlenmeden yoksun, rutubetli koşullarda süresini doldurma durumunda bırakılmıştır. Oysa hastalığın ciddiyeti, verilen mahkumiyeti bir ölüm cezasına çevirtecek ölçüdedir. Bu ise insancıl değerlere olduğu kadar düpedüz hukuka da aykırıdır. Cezaevi şartları hükümlünün durumunu bu denli tehdit ettiği, ölüm tehlikesi yarattığı hallerde hükümlü için özel af çıkartılabilir. Hiç değilse doktor raporu ile tahliye edilip cezanın infazı ertelenebilir. Yusuf Küpelî için bu işlem geciktirilmeden yapılmalıdır.

Yusuf Küpelî'nin mektubunda anlattıklarından, kendisinin bir provokasyona getirilmek istendiği sonucu çıkmaktadır. Anlaşılan, "Devlet Brifingi"nden önde bir sıkıyönetim havası yaratmak için dışarıdan girilen tahriklerle ve şiddet olaylarına bir de "silah zoru ile cezaevinden kaçma" girişimi eklenmek istenmiştir. Küpelî'nin kendi isteği üzerine kanuni vekilinin 1. Ordu Komutanlığı Adli Müşavirliğine yaptırdığı "bu olay hakkında tahkikat ve olayı ihbar istemi" muameleye konulmalı ve durum açıklığa kavuşturulmalıdır.

Memur yapılmak istenen SSK işçilerinin direnişe geçmelerinden dolayı, direnişçi işçilerin işten atılması girişimleri üzerine Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Behice Boran aşağıdaki demeci vermiştir:

İktidar, SSK Müdürler Kurulu ve Türk-İş Başkanı Halil Tunç, Sosyal-İş sendikasının hesabını görme tertip ve çabası içindedirler.

SSK'da işçilerin giriştiği direniş karşısında uygulanan taktiğin amacı ve niteliği budur. SSK'daki işçiler sosyal haklarını, çıkarlarını korumak gibi en doğal bir tepkiyle direnişe geçmişlerdir. Bunun, ideolojik, politik bir yanı yoktur. Ama iktidarın, SSK Müdürler Kurulu'nun ve Türk-İş'in, DİSK'e bağlı Sosyal İş sendikasının hesabını görme girişimleri tümüyle politiktir. Önce Sosyal Güvenlik Bakanı'nın "Memur-İşçi ayırımında değişmiş bir şey yoktur" yollu üst üste demec vermesine rağmen, SSK bu ayırımla ilgili hükümet kararnameyi hemen uygulamaya koyuyor. İşçilerin tepki gösterceğini, direneceklerini hesaplayarak.

Direniş başlıyor. Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç kendisinin sözde "genel grev" girişimlerini unutarak, bir yandan da mesele iki gün içinde bir çözüme vurdurulmazsa Sağlık-İş'in de girişmeye hazırlandığı direniş kendilerinin, Türk-İş'in destekleyeceğini açıklayarak düştüğü çelişkileri hiç umursamadan yürütülmekte olan direnişin "kanunsuz" olduğunu ilan ediyor.

Oynanmak istenen oyun açıktır. Toplu sözleşme zamanı gelmiştir. Yetki, DİSK'e bağlı Sosyal-İş sendikasıdır. Sosyal-İş toplu sözleşme yapıcı olumlu sonuçlar elde ettiğinde sendikaların işçiler arasındaki gücü ve itibarı artacaktır. Bunu önlemenin çaresi, direnişe geçmiş 1248 işçiye SSK Müdürler Kurulu kararı ile işten çıkarmak ve 2 Ocak'ta ödenmesi gereken maaş ve ikramiyeleri vermemektir. Böylece direnenler ekonomik kaynaklarından yoksun bırakılarak diğer işçilere "örnek olmak" üzere cezalandırılarak Sosyal-İş Sendikası'na ağır bir darbe vurulmuş olacaktır. Sonra SSK Müdürler Kurulu işçi-memur ayırımına ilişkin karnameyi uygulamayı durduracak, Halil Tunç bunu kendilerinin sağladığını söyleyerek övünecek, hızla erimeye yüz tutmuş Türk-İş'e bir kuvvet şırıngası yapılmış olacaktır.

İşçi sınıfının güçlenen bilincini ve mücadele yeteneğini bu gibi bizans oyunları ile durdurabileceklerini sananlar gaflet içindedirler. İşçi sınıfının ekonomik mücadelesinin gelişmesi eşyanın tabiatı icabıdır. Hiç bir şey bunu durduramaz. Ve işçi sınıfı ekonomik mücadelesinde bu gibi çelmelemelerden hatta daha beterinden yılmayan yürekli ve yetenekli lider kadrolarına da sahiptir.

miydi? Mecliste grubu olan CGP, hem komisyonlarda görev alma bakımından hem de parlamento çalışmalarında ortaklığa yakışır kişilikte bir süre daha MC'ye yama hizmeti göremez miydi?...

AP'nin bu konudaki uğraşları sonuç vermedi. Genel Başkan Yardımcısı ve Genel Sekreter Nahit Menteşe, CGP'ye bağımsızlardan adam taşıma adına hayli ter döktüler.

Bağımsız Ordu Milletvekili Mustafa Kemal Gönül ile 2,5 saat süren görüşme sonuçsuz kaldı. Bağımsız Gönül, AP yöneticilerinin büyük ısrarı sonunda "Mademki, CGP'nin grup kurmasını bu kadar arzuluyorsunuz, kendi içinizden birini kiralayın" demek zorunda kaldı...

BİLGİÇ VE ÖTESİ

AP, 13 Nisan günü Mecliste sağlanan "Güvenoyu" aritmetiğini sürdürme yönünde kuvvetini bağımsızlar üzerine de çevirdi. DP'den "Teşvik belgeleri" koklatılarak koparılan ve "Bağımsız" kalmasında yarar gören Saadetin Bilgiç'ten, pek iyi haberler gelmeyen bağımsızlar arasındaki bağlara harc atması istendi...

KÖŞKTEKİLER...

Oysa kararnamenin geri çevrilşinden sonra köşkten daha başkahaberler de gelmişti. Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri Fuat Bayramoğlu, Cumhurbaşkanlığı Hukuk Müşaviri aracılığıyla Turhan Feyzioğlu'na haber götürmeyi ihmal etmemiştir.

Başbakan Yardımcısına bildirdiğine göre Şaban Karataş ile ilgili kararnamenin geri çevrilmesi konusunda hükümet "endişe" etmemelidir. Feyzioğlu, köşkten gelen bu haberi koalisyon ortaklarına iletmede gecikmedi. Ancak MHP'li yayın organları, "Ne olur ne olmaz" kabilinden patırtı koparmayı ihmal etmediler.

Bayramoğlu'ndan Feyzioğlu'na uzanan serinletici uyardan Cumhurbaşkanı Korutürk'ün haberi var mıdır yok mudur, bilinmiyor...

Ancak TRT Genel Müdürlüğüne Şaban Karataş'ın asaleten atanmasına ilişkin kararname hafta ortasında yeniden, hem de "Danıştay görüşü" alınmadan tekrar Çankaya'ya gönderildi.

Görünen odur ki, bir takım endişelerle Karataş'ın kararnamesini imzalamayan Cumhurbaşkanlığı, kararnamenin hükümete iade edilmesiyle tekrar köşke gönderildiği bir hafta içinde bir çeşit baskı altında tutmak hesaplanmıştır.

MC'nin yürürlükteki yöntemleri budur. Ya Cumhurbaşkanı, "Biz hükümeti bırakırız, yeniden hükümet bunalımları doğar" şantajıyla karşı karşıya bırakılacak, ya da H" Hastalığı" üzerine neşriyatla kampanya hırpalanacaktır. Bugüne kadar bu iki yöntem uygulanmıştır. Bundan sonra daha yeni cephesel oyunların tezgahlanması mümkündür...

Cephe 1976'nın ilk günlerine böyle girdi. Bu daha ne kadar sürecek, bilinmiyor. Ancak hükümet etmekle halletmenin en çok birbirine karşıt olduğu dönemin MC dönemi olduğu gerçek...

"YILIN ADAMLARI" MI, ABD'NİN ADAMLARI MI

Büyük sermayenin akıllı sözcüsü "Milliyet" her yıl birşeyler seçmeyi gelenek haline getirdi. Türkiye güzeli doğrusu gerçekten bir harika idi. Yılın sporcuları olarak, dışarda ve içeride iki kuvvetli yumruk seçildi: Muhammet Ali ve Kamacı.

Ne var ki çok seçen çok yanılmış. İçeride yılın adamı olarak Demirel'i seçen İpeççi, Dünyada da Nasır'ın Mısır'ını yeniden ABD'nin kuyruğuna takmayı elhak başaran Enver Sedat'ı yılın adamı ilan ediverdi. Tencere yuvarlandı, kapağını buldu. Demirel ve Sedat yılın adamı değil, olsa olsa Amerika'nın adamı oldular 1975'te. Ancak bu üstün adam seçme başarısından dolayı Abdi İpeççi de yılın gazetecisi seçilmeyi haketti doğrusu.

SEYDİŞEHİR: İTLER ULUYOR, AMA İŞÇİLER KARARLI

SALDIRGANLAR 06 KA 598, 06 KC 817, 06 LH 938, 06 PU 398, 06 OT 402 PLAKALI TAKSİLERDEN VERİLEN SİLAHLARLA İŞÇİLERİN ÜZERİNE ATEŞ AÇTILAR. SONUÇTA KENDİ ADAMLARINDAN HASAN KADIOĞLU'NU VURDULAR. İŞÇİLERE ATEŞ AÇANLARDAN ERDAL TAN, ERDAL SEÇER, HAYATİ BİÇİCİ, EROL ARIKAN VE SÜLEYMAN ÖZDİL'İ İŞÇİLER TEŞHİS ETTİLER.

MC iktidarının işçi sınıfını en somut biçimiyle hedef alan saldırıları arasında, geçtiğimiz hafta Seydişehir olayları ön plana çıktı. Olayların altında, Seydişehir'de 7600 işçiyi kapsayacak toplu sözleşmeyi MC iktidarının her ne pahasına olursa olsun kendi paralelindeki Türk Metal - İş Sendikasına yaptırma çabası yatıyor. Tüm yasa dışı eylemler, bu istekten kaynaklanmakta.

OLA YLARA YOL AÇAN GERÇEKLER

Aliminyum tesislerinde çalışan 7600 işçinin tümü Özgür Aliminyum -

İş'e üyedir. Daha önce çeşitli vaatlerle kandırılan bin beşyüz kadar işçi Türk Metal İş'e kaydolmuş. Ancak daha sonra bu sendikanın gerçek niteliğinin ortaya çıkması üzerine 500 işçi noterlik kanalı ile bu sendikadan ayrılmışlardır. Ötekilerse her iki sendikaya da kayıtlı görünmektedirler.

Metal - İş yöneticileri bunun üzerine sahte üye fişleri düzenleme yoluna gitmişlerdir. Ancak işçiler bu durum karşısında oyuna gelmemiş, sahte üye fişleri konusunda dilekçelerle Bölge Çalışma Müdürlüğünü uyarışlardır.

İŞÇİLER YILMADAN SENDİKA LOKALİNİ BEKLİYORLAR

KOMANDOLARIN POLİSİN GÖZÜ ÖNÜNDEKİ MARİFETLERİ

TEK ÇARE: ZORBALIK

MC İktidarının Türk Metal - İş aracılığıyla sahneye koyduğu oyunlar işçiler tarafından boşa çıkarılınca yeni yollar denendi. Bu yolların en başında sırtını iktidara ve onun elindeki güçlere dayanan Türk Metal - İş yöneticilerinin tahrikleri gelmektedir. Türk Metal - İş yöneticilerinin bu eylemleri uzun süredir devam ediyor. Bazı örnekler:

— Sendikaların yasal hakkı olan bildiri dağıtım sırasında, özgür Aliminyum İş sendikası üyelerini ihbar edip tutuklattırmak.

— Din meselesini kullanarak Seydişehirli Devrimci sendika ve işçilere karşı tahrik etmek,

— Özgür Aliminyum İş'in desteği ile kurulan kooperatifte ucuz tüketim malları satıldığından, soygun düzeni bozulan Seydişehir'li tüccarlar Sendikaya karşı kışkırtılmış, Seydişehir'in bu kesimi işçilere karşı cephe almışlardır.

Sırtını MC iktidarına, onun yerel uzantıları olan gerici tüccara dayayan sarı sendikacılar artık yasa dışı eylemlerine başlayacak durumdadırlar.

23 ARALIK SALI

Sabah saat 6.30 sıralarında TIP tabelası Parti İlçe Merkezinden sökülerek fabrikanın giriş kapısına kadar sürükleniyor. Bu işi yapanlar Savcılığa bildirildiği halde haklarında hiç bir işlem yapılmıyor.

Bu olay sırasında fabrikanın önünde TIP tabelasına bakan bir mühendis güvenlik kuvvetlerinin gözü önünde dövülüyor; ancak suçlulardan hiç biri yakalanmıyor.

Aynı gün işine gitmekte olan eğitim şefi Mete Dereli dövülüyor. Daha sonra Disk ve Özgür Aliminyum İş'in hukuk müşaviri Ali Şen, işçi Durali Doğan ve

Şoför Mevlut Kocak dövülerek yaralanıyor. Olaylarla ilgili olarak yakalananlar Erol Arıkan ve Yusuf Erkoç adliyede büyük bir itibarla karşılanıyorlar. Çaylarını kahvelerini içtikten sonra ellerini kollarını sallayarak adliyeyi terk ediyorlar.

26 ARALIK CUMA

Faşistler, 26 aralık günü yeni bir saldırıya girişiyorlar. Köylerden para ile toplananlardan ve Ankara, İstanbul, Konya'dan gelen MHP'ilerden oluşan bir kalabalık sabah işe gitmekte olan işçilere saldırıyorlar. İşçilerin kendilerini savunmaları üzerine geri çekiliyor saldırganlar. Taş, sopa, bıçak ve zincirli saldırı sökmeyince geri çekilen saldırganlar, o sıralarda ortalıkta dolaşmakta olan 06 KA 598, 06 KC 817, 06 LH 938, 06 PU 398, 06 OT 402 plakalı taksilerden verilen silahlarla işçilerin üzerine ateş açıyorlar. Sonuçta kendi militanlarından Hasan Kadioğlu'nu vuruyorlar.

İşçilere ateş açanlardan Erdal Tan, Erdal Seçer, Hayati Biçici, Erol Arıkan, Süleyman Özdil teşhis edilmiş durumda. Olaylar sırasında polisler ne mi yapıyor? Baştan sona bütün olaylara seyirci kalıyorlar.

ÖĞLEDEN SONRA

Aynı gün saat 17.00 sularında saldırganlar güvenlik kuvvetlerinin yardımı ile yeniden harekete geçiyorlar. Önce Özgür Aliminyum İş binası saldırıya uğruyor. Bina adeta yerle bir ediliyor.

Sıra Türkiye İşçi Partisi İlçe Merkezi'ne gelmiştir. Camlar kırılıyor. İçerdeki eşyaların tümü tahrip ediliyor.

Aynı saldırganlar cadde üzerindeki TUTED, TEK - DER, Kültür Derneği'ni de tahrip ettikten sonra CHP'li birine ait bir sinemanın da camlarını kırıyorlar, Şehir merkezine varıldıktan sonra TSİP, Öğretmenler Derneği, DISK Maden - İş 15. Bölge Temsilciliği ve CHP İlçe Binası da saldırıya uğruyor.

Sovyetler Birliği Başbakanı Kosigin'in Türkiye'yi son ziyareti, Türkiye'de burjuva iktidarların sosyalist ülkelere karşı tutumu yeniden ön plana çıkarmış bulunuyor. Bu konuya açıklık getirmek için, Türkiye burjuvazisinin niteliği ve Türkiye'nin sosyalist dünya ile ilişkilerinin tarihi üzerinde durmak gerekli.

Türkiye tarihinin en ilgi çekici yönlerinden biri, Cumhuriyetin kuruluşu yıllarında ve ilk dönemlerinde, Türkiye ile SSCB arasında sıkı dostluk ilişkilerinin kurulmuş olmasıdır. Gerçekten de Türkiye'nin dış politikasının gelişiminde bu dönem ve bundan sonraki dönem arasındaki ayrılığın anlaşılması büyük önem taşıyor.

Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında Cumhuriyetin ilk yılları arasında kurulan dostluk, kurtuluş savaşına dayanmaktadır. İki devrimci hareket, ortak düşman emperyalizmle karşı ortak bir zeminde bir araya gelmişlerdir. Bu hareketlerden birinin bir sosyalist devrim, diğerinin ise burjuva-demokratik nitelikte bir kurtuluş mücadelesi olması işbirliğini engellemiş; aksine ortak bir mücadele zemininin bulunmasını sağlamıştır. Yeni Türkiye'nin kapitalizm yoluna girmesinden sonra da, iki ülke arasındaki ilişkiler anti-emperyalist mücadele zemininden farklı, fakat yine de ortak bir zemine kaydırılmıştır. Ne eski koşulların muhafazası için koşullar yapay biçimde zorlanmış, ne de yeniden ortak bir işbirliği zemininin aranmasından vazgeçilmiştir. Bu dönemde, toplumsal sistemler farklı olmasına rağmen, ilişkilerde gerçekçilik hakim olmuştur.

Türkiye SSCB ilişkilerinde ikinci dünya savaşından sonra ortaya çıkan bozulma ise, yalnız gelişen Türkiye kapitalizminin egemen sınıflarda dünya sosyalizmine karşı doğal olarak oluşturduğu birikimin değil, sistemin gereği olarak burjuvazinin çıkarlarını emperyalist sistemle bütünleşerek korumayı seçmiş olmasının bir sonucu olmuştur. Bu nedenle, Türkiye-SSCB gerginliği, dünya çapındaki kapitalizm-sosyalizm çekişmesinden bağımsız değil, aksine temelde bu mücadelenin yansıması olmuştur. Emperyalist sistemle bütünleşmeyi seçerken kendi

dinamiğiyle "bağımsız" hareket eden Türkiye burjuvazisinin, sosyalist ülkeler karşısındaki politikasında da artık aynı ölçüde bağımsız olduğu söylenemez. Türkiye kapitalizminin gelişmesi, burjuvazinin sosyalist sisteme ve SSCB'ne karşı kendi hesabına emperyalist çıkarlar gütmesine elverecek düzeye hiçbir zaman ulaşmamıştır. Bu nedenle, II. Dünya Savaşından sonra Türkiye-SSCB ilişkilerinin donmasının temelinde, farklı toplumsal sistemlere sahip olmalarından çok, bu iki sistemin dünya çapında karşı karşıya gelmesi ve Türkiye burjuvazisinin sosyalist sisteme karşı düşmanlık politikası güden emperyalist güçlerle bütünleşmiş olmasıdır.

Burjuvazinin emperyalist sistemle bütünleşirken güttüğü mantık, kapitalist gelişmeyi hızlandırmak, sömürsünü artırmak ve kapitalizmi işçi ve emekçi sınıflara karşı içte korumak olmuştur. Yani emperyalizm, Türkiye burjuvazisi için ülke içinde ilerici gelişmeye karşı bir müttefik olmuştur.

Türkiye'de egemen sınıfların sosyalist sisteme cephe almalarının tek nedeni, sınıf çıkarları gereği anti-sosyalizmin lideri emperyalist blokla bütünleşmeleri değildir. Kapitalizm-sosyalizm çekişmesi, ileri-geri ayrımı olmaksızın tüm kapitalist dünya için geçerlidir. Sosyalist sisteme karşı birikim, Türkiye kapitalizminin yapısından doğup gelişmiştir; çünkü, burjuvazinin işçi sınıfına düşmanlığı doğal sonucunu ancak dünya sosyalizmine yönelerek bulabilir.

Emperyalizmle Türkiye burjuvazisi arasındaki ittifak, bugün de aynı temeller üzerinde sürmektedir. Kapitalizm ve işçi ve emekçi sınıfların sosyalist eksende gelişen mücadelesi sürdükçe de devam edecektir. Ne var ki iki dünya sistemi arasındaki mücadelenin şartları kökünden bir değişim süreci içindedir. Sosyalist sistem güçlenmekte, kapitalist sistem zayıflamaktadır. Bu koşullarda, Türkiye burjuvazisi, içerde işçi ve emekçi sınıflara karşı güttüğü düşmanca politikaya rağmen, dışarda sosyalist ülkelere ilişkilerini geliştirmekte yarar, daha doğrusu zorunluluk görmektedir. Bu genel çerçevede içinde, 1960'ların sonlarından itibaren Türkiye ile sosyalist ülkeler

BURJUVAZİ SOSYALİZM GERÇEĞİNİ YADSIYAMIYOR

arasındaki ilişkilerin gerginliğini kaybetmeye başlaması, yine dünya çapında iki sistem arasındaki "yumuşama" ortamının sonucudur.

Anti-komünizmin, MC iktidarının Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelere ilişki kurmasına engel olamaması da, burjuvazinin emperyalizmle ittifakının niteliği açıklamaktadır. Anti-komünizm Türkiye'de burjuvazinin işçi ve emekçi sınıflara, ilerici, demokratik güçlere karşı kullandığı bir silahtır. Öte yandan anti-komünizmin sadece Türkiye burjuvazisine, "geri" burjuvalilere özgü olduğunu da sanmak yanlıştır. Bütün burjuva iktidarlar, anti-komünist ideolojiden beslenirler; bu ideoloji açıkça sahneye çıkarılmadığı zaman da, sırası geldiğinde işçi ve emekçilerin haklarını kısmak için yedekte bekletilmektedir.

Bu açıdan bakılınca, MC'nin sosyalist ülkelere ilişki kurmasının, içerde işçi ve emekçi sınıflara karşı düşmanca politikasından ayrılmasını getirmemesi, kapitalizmin niteliği gereğidir. Aynı burjuvazi, işçi ve emekçi sınıflara meydanı boş bırakmamak için, hiçbir zaman emperyalizmle ittifakını bozmaya yanaşmayacaktır ama.

Ancak, sosyalist ülkelerle kapitalist ülkeler arasındaki ilişkilerin, burjuvazinin subjektif niyetlerinden bağımsız ve dünyadaki genel gelişmeye uygun düşen uzun dönemli bir mantığı vardır. Bu ilişkiler temelde iç işlerine karışmama ilkesine göre gelişmekte birlikte, kapitalist ülkelerin iç politikaları üzerinde uzun dönemli bir etki bırakmaktadır. Bu etki, anti-komünizm silahının etkisizleşmesinde kendisini gösterir. Anti-komünizm, burjuvazinin, işçi sınıfı düşmanlığını ara tabakalara ve bilinçsiz emekçi kitlelere yaygınlaştırma politikasıdır. Bunda kullanılan en belli başlı araç da, bu kitlelerin milliyetçi duygularını sömürmek, sosyalizm düşmanlığını sosyalist ülkelerin kişiliğinde somutlaştırmaktır. Sosyalist ülkelere işbirliği, anti-komünizmin dayanaklarından birini çürütürken, kapitalist ülkelerdeki iç politik ortamın olumlu yönde gelişmesini sağlamaktadır.

grupla işçilere saldırılar düzenlemektedir. İlerici mühendislere tehditler yağdırmaktadır.

Bütün bunlar devletin güvenlik kuvvetlerinin gözleri önünde olmaktadır. Olaylar sonucunda kimler mi tutuklanıyor? Tutuklananlar, TIP'liler, Özgür Alüminyum İş Yöneticileri de ilerici nitelikte kişilerdir. Saldırganların kılına bile dokunulmamıştır.

DAHA SONRA

26 Aralık Cuma gününden bu yana, Seydişehir'de can güvenliği kalmamıştır. Bu nedenle işçiler işlerinin başına gidememektedir. Fabrikaya gidenlerin karşısına ise Mekanik atelye şefi Mühendis Burhan Yavuz çıkmaktadır. Bu şahıs kendi emri altındaki 100 - 150 kişilik

Bu saldırılar sonucunda 27 Aralık Cumartesi günü işçilerden Salih Kurtay, Mehmet Karataş, Mehmet Sarıyıldız ve Hasan Özdemir dövülerek ağır şekilde yaralanmışlardır. Konya Devlet Hastanesine kaldırılan bu yaralıların durumu ciddidir.

Bunların dışında 26 Aralık günü meydana gelen silahlı saldırılarda Mustafa Fidan, Mustafa Okyay tabanca ile, Celal Kılıç ise bıçakla ağır biçimde yaralanmışlardır.

Saldırganlara gelince, bunlardan tespit edilebilenlerin isimlerini açıkça veriyoruz. Bundan sonrası, yargı organlarının, o da olmazsa devrimci işçi sınıfı hareketinin işidir.

TAHRİKÇİLER SALDIRGANLAR VE KİMLİKLERİ

Erol Arıkan E.A.T. Anot Posta, Erdal Tan E.A.T. Mekanik Atelye, Mustafa Akbudak Türk Metal İş Sendikası, Süleyman Erdoğdu Türk Metal İş Sendikası, Erdal Seçer E.A.T. Mekanik Atelye, Halil Manisalı E.A.T. Haddahane, Mevlüt Çoban E.A.T. Mekanik Atelye, Halil Ece E.A.T. ÇE-KA, Murat Kayaçan E.A.T. Alümina 1 nci kısım, Süleyman Üzdil E.A.T. Haddahane, Bilal Şahin E.A.T. Haddahane, Abbas Yurtsever E.A.T. Haddahane, Fahrettin Sarısamancıoğlu E.A.T. Haddahane, Mustafa Deriş E.A.T. Alümina 3 nci kısım, Mahmut Koz E.A.T. Otomasyon, Mehmet Ünlütürk E.A.T. Laboratuvar, Eyüp Canatan E.A.T. Laboratuvar, Mehmet Yalçın E.A.T. Laboratuvar, Hayati Biçici E.A.T. Laboratuvar, Asaf Gündüz E.A.T. Karbon Blok, İsmail Orhan Esnaf, Mehmet Şirin Esnaf (MHP Başkanı)

20. YÜZYILDA HIÇBİR ÜLKEDE

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL BAŞKANI BEHİCE BORAN'IN 27 ARALIK'TA TÜM İKTİSATÇILAR BİRLİĞİ TARAFINDAN DÜZENLENEN KONFERANSTA YAPTIĞI "TÜRKİYE'NİN SOSYO - EKONOMİK YAPISI" KONULU KONUŞMALARININ ÖZETİNİ SUNUYORUZ.

HAKİM ÜRETİM BİÇİMİ VE DEVRİM

Türkiye'de hakim üretim ilişkilerinin niteliği 1971 öncesinin önemli tartışma konularından biri idi. Bu tartışmalar bir ölçüde bugün de sürüyor. Türkiye kapitalist bir ülke mi, yoksa feodal ya da yarı feodal bir ülke mi? Egemen sınıf feodal toprak ağaları mı, yoksa geri nitelikte bile olsa kapitalist sistemin ürünü olan bir burjuvazi midir? Bu sorulara verilen cevaplara göre farklı stratejiler ortaya atıldı.

Bu tartışmalarda düğüm noktası devrim meselesidir. Önemli olan, önümüzdeki devrimin niteliğinin saptanmasıdır.

Devrim, toplumların gelişiminde ani bir sıçramayı, niteliksel bir değişimi ifade eder. Devrim olarak tanımladığımız bir niteliksel sıçramadan sonra üretim ilişkileri sisteminin değiştirilmesi, yeni bir sistemin kurulup yerleştirilmesi anlamında devrim süreci devam eder.

İşte bu anlamda ele alındığında biz, Türkiye'de devrim aşamasının burjuva demokratik değil, sosyalist devrim olduğunu savunuyoruz.

Türkiye'de burjuvazi en azından ikinci meşruiyetle iktidara adımını atmış, Cumhuriyetin ilanından sonra iktidara iyice oturmuştur. Cumhuriyet dönemi, kapitalizmin gelişmesi, feodalizmin tasfiyesi dönemi olmuştur. Eğer Türkiye'nin önündeki aşama bir ulusal demokratik devrimse, demokratik devrim esas olarak tamamlanmamışsa, özellikle Cumhuriyetin ilanından sonra görülen değişiklikler neyin ifadesidir?

Yukarıda sözünü ettiğimiz iddianın bir başka görünümü de burjuva demokratik devrimlerin tamamlanmamış olduğu iddiasıdır. Daha önce de söylediğimiz gibi devrim sürecinin tamamlanması uzun zaman alır. Ne var ki sürecin devam etmesi, özü itibarıyla devrimin yapılmış olduğu gerçeğini gözden kaçırtmamalıdır.

DEMOKRASİNİN SINIRLARININ GENİŞLETİLMESİ

Türkiye'de, burjuva demokratik devrimi izleyen süreçler devam etmektedir. Devrimci hareketin önümüzdeki gündem maddesi, toplumun demokratikleştirilmesi mücadelesidir. Ancak burada bir önemli noktaya dikkat etmek gerekiyor. Demokratikleşmeden amaç, Türkiye'de demokrasinin sınırlarının Batı ülkelerinde olduğu ölçüde genişletmekten ibaret değildir.

En başta, en demokratik görünen kapitalist ülkelerde bile burjuva diktatörlüğünün bulunduğunu unutmamak gerekir. Demokrasiler bir yönleriyle demokratik bile olsalar, diğer yönleri itibarıyla burjuvazinin diktatoryasıdır. Bu gerçeği, demokratik özgürlüklerin batılı demokrasilerde bile işçi ve emekçi sınıflardan çeşitli ölçülerde esirgenmiş olması durumunda gözleyebiliriz.

Dolayısıyla, Türkiye İşçi Partililerin yapa yapa batıdaki demokrasiyi Türkiye'ye getireceklere iddiaları gerçekten uzaktır. Partimizin söylediği, toplumun demokratikleştirilmesidir. Pratikte bu, günlük yaşamda toplumun her kesiminin demokratik bir biçimde örgütlenmesi anlamına gelir. Amaç, toplumun demokratikleşmesini giderek sosyalizm doğrultusunda bir süreç haline dönüştürmektir.

DIŞA BAĞIMLILIĞIN ÖZÜ

Türkiye esas olarak kapitalist düzene geçmiştir. Ancak, Türkiye'de bu sürecin batıdakinden farklı bir biçimde cereyan ettiğini unutmamak gerekir. Batıda kapitalizmin gelişmesi ulusal bağımsızlık koşulları altında olmuş, kapitalizm bu toplumların kendi iç dinamikleri sonucunda ortaya çıkmıştır. Türkiye'deki süreçte ise önemli farklılıklar görüyoruz. Türkiye'de kapitalizm batılı ülkelerin müdahaleleri altında gelişmiş, Osmanlılardan bu yana Türkiye bu doğrultuda ilerlemiştir. Bugün de Türkiye halı dışa bağımlı geri bir kapitalist ülke olma aşamasını geçememiştir.

Türkiye'nin dışa bağımlılığı bir avuç işbirlikçinin dışa bağımlılığından ibaret değildir. Bu nokta üzer-

inde dikkatli olmak gerekir. Türkiye'nin dışa bağımlı ufak bir finans oligarşisinin dışa bağımlılığı değildir. Büyük burjuvazinin bağımlılığının ötesinde, Türkiye kapitalizmi bir sistem olarak dışa bağımlıdır.

Sanayiden örnekler verelim: Türkiye, makineleri, donanımı itibarıyla dışa bağımlıdır. Hammadde ve ara malları açısından da dışa bağımlıdır. Bu bağımlılık yalnızca büyük burjuvaziyi, büyük sanayicileri değil, orta hatta küçük sanayicileri de kapsamaktadır. İki dokuma tezgahına sahip bir tekstilci ile küçük bir tor-na makinesi ile iş yapan küçük üretici de kullandığı makina açısından dışa bağımlıdır.

EMPERYALİZMLE BÜTÜNLEŞME

Emperyalizme bağımlılık, onunla özdeşleşmek değildir. Emperyalist - kapitalist dünya ile bütünleşme, bu sistem ile ikinci dereceden çelişki ve sürtüşmeleri ortadan kaldırmaz. Türkiye'de de bu durum görülmüştür.

Bugün AET ile ilişkiler bir kriz dönemine girmiştir. AET ile bütünleşmeye karşı burjuvazi içinden de eleştiriler yönelmektedir. Ancak bundan Türkiye burjuvazisinin yabancı sermayeye karşı olduğu sonucunu çıkarmak bütünüyle yanlış olur. Sürtüşmeler, çelişkiler olabilir. Ancak bunlara rağmen burjuvazi emperyalizmden kopma ayrılma niyet ve çabasından değildir kesinlikle. Emperyalizmle bağlarını kopmuş an, Türkiye burjuvazisi için sonun başlangıcı olacaktır. Türkiye burjuvazisi, bilimsel araştırma yapmasa bile adeta sınıf içgüdüleriyle bunun bilincine varmıştır.

Türkiye burjuvazisi iç pazarı geliştirmekte güçsüzdür. Türkiye'nin sola yönelme potansiyelinin farkındadır. Bu nedenlerle, emperyalist - kapitalist sisteme bütünleşme tercihini bilinçli olarak yapmıştır. Emperyalizmin dayatıcı niteliğine rağmen, emperyalizmin Türkiye'ye girişinde Türkiye burjuvazisinin daveti, tercihi de büyük rol oynamıştır. Bu bütünleşmede esas olan, politik tercihtir söylediğimiz gibi. Burjuvazi ülkenin sola yönelmesinden korkmuş, bunu önlemek için dışarıdan yardım ve destek aramıştır. Bugün de aynı ihtiyaç ortadadır.

EMPERYALİZMLE BÜTÜNLEŞME KONUSUNDA YANLIŞLAR

Kimi çevrelerde herşeyi emperyalizmden bilemek, herşeyin altında emperyalizmi aramak eğilimi var. Buradakilere hata, iç dinamiği küçümsemek, hatta yok saymak. Oysa emperyalizm bir ülkeye, o ülkenin içindeki güçleri manipüle ederek, onları çeşitli biçimlerde çeşitli yollara sevk ederek tesir eder. Hiç bir toplum emperyalizmin dilediği biçimde içine girip doldurduğu boş bir kap değildir. Özellikle çoğu az gelişmiş ülkeden daha ileri bir kapitalizme sahip olan Türkiye'de iç dinamik ihmal edilemez.

İkinci bir yanlış görüş de Türkiye'yi az sayıda bir finans oligarşisi ile onunla kaynaşmış durumdaki tefeci bezirgan menagesine sıkışmış asalak bir toplum olarak görmektir. Bu da iç dinamiği bütünüyle ihmal eden, tek taraflı olarak dışa bağımlılığı a-bartan bir görüştür.

Tam ters kutuptan yanlışlar yapan görüşler de var. Kimileri Türkiye'deki gelişmeler konusunda öyle şeyler söylemektedir ki sanki ülkemiz Batıda olduğu gibi ulusal bağımsızlık koşulları altında gelişmektedir. Bunlara göre, Türkiye'de tüketim malları üretiminin sınırına gelinmiştir, şimdi de ağır sanayi evresine girilmektedir.

Oysa Türkiye'nin bu biçimde kalkınması imkansızdır. Burjuvazinin ağır sanayie geçip daha sonra da ekonomik taleplere ve demokratik özelemlere cevap vermesi boş bir hayaldir. Burjuvazi 20. yüzyılda hiç bir ülkede ilerici değildir. Türkiye'de üretici güçlerdeki gelişmeye bakıp, burjuvaziyi ilerici olarak nitelendirmek yanlıştır. Çünkü bu gelişme görelidir ve dışa bağımlıdır. Ülkeyi baskı ve şiddet yöntemleri ile kapitalist yolda gelişmeye zorlayan bir sınıf ilerici olamaz.

Bugün ilerlilik, gerilik ölçüsü yüz ya da elli altmış yıl önceki ölçü değildir.

EGEMEN SINIFLAR VE "MİLLİ BURJUVAZİ" SORUNU

Özellikle 1960'lardan başlayarak Türkiye'de sanayi burjuvazisinin egemen sınıflar içinde ağırlığını artırdığını görüyoruz. Sanayi burjuvazisi ağırlığını arttırdıkça kendini ticaret burjuvazisinden ayran girişimlere başvurmuş, ticaret burjuvazisinin aleyhine bir takım tedbirler ileri sürmüştür.

Ancak, sanayi burjuvazisinin ağırlığını arttırması egemen sınıflar arası güç dengesinde sanayi burjuvazisi hegemonyası getirmemiştir. Bugün egemen sınıflar arasındaki güç dengesi daha bir eşit durumdadır. Burjuva partilerinde ve iktidarlarda görülen boşluk ve iktidarsızlık güç dengesinin bileşiminde görünen eşitlik ve bunun getirdiği istikrarsızlığın ürünüdür.

Ön plana çıkışından söz ettiğimiz sanayi burjuvazisi bir milli burjuvazi midir? Önce, milli burjuvazi terimini de açıklığa kavuşturmak gerekiyor. Burjuvaziyi milli yapan, onda var olan ya da bizim var olduğu vehmettiğimiz hisler ve duygular değil, objektif durumdur. Terim olarak milli burjuvazi, sanayici kesimi, sanayi-burjuvazisini ifade eder. Ancak nasıl bir sanayi burjuvazisini? Milli pazarını kendi elinde tutmak isteyen sanayi burjuvazisidir, milli burjuvazi. Bu anlamda ele alındığında Türkiye'de milli burjuvazi yoktur. Türkiye, emperyalizmle sistem olarak bütünleşmiştir. Bu bütünleşmede burjuvazinin subjektif karakter ve iradesi vardır.

TÜRKİYE'DE TEKELLER VE TEKELLEŞME

Burada, tekel ve tekelleşme kelimelerinin dildeki ve bilimsel anlamları arasında bir ayırım yapmak gerekiyor. Dildeki anlamı ile ele alındığında, emperyalizm aşamasından önce, hatta feodal toplumlar da da tekeller vardır. Örneğin Osmanlılarda çeşitli ticaret kollarında faaliyette bulunmak hakkı bazı tüccarlara imtiyaz olarak verilirdi. Bu bir tekelidir. Ayrıca Cumhuriyet döneminde de bir iş kolunda kurulan bir ya da iki sanayi kurumu doğal olarak tekelci bir niteliğe sahipti. Bunların yanısıra çeşitli devlet tekelleri de faaliyettedir.

Bunları, kapitalist sistemde sermayenin yoğunlaşması ve merkezleşmesi sonucu ortaya çıkan tekel-ler karıştırmamak gerekir. Bu, bilimsel anlamıyla tekelleşme süreci ve tekeller olgusunu ifade eder.

Bu ayırımı yaptıktan sonra, Türkiye'de bilimsel anlamda bir tekelleşme sürecinin olduğu gerçeğine değinmeliyiz. Bununla birlikte, Türkiye'deki gelişmeler sonucu oluşan tekelleşme ile batıdaki gelişme arasında büyük farklılıklar olduğunu söylemeliyiz. Bu farklılıkları başlıca şu noktalarda toplayabiliriz.

Birincisi, iki tekelleşme sürecinin sonuçları arasındaki nicelik farkı çok büyüktür. Bir örnek vermek

BURJUVAZİ İLERİCİ DEĞİLDİR

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ'NİN SAVUNDUĞU "TOPLUMUN DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİ" BATIDAKİ DEMOKRASİ BİÇİMİNİ TÜRKİYE'YE AKTARMAK DEĞİLDİR. TOPLUMUN DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİ, PRATİKTE, GÜNLÜK YAŞAMDA TOPLUMUN HER KESİMİNİN DEMOKRATİK BİR BİÇİMDE ÖRGÜTLENDİRİLMESİ ANLAMINA GELİR. AMAÇ, TOPLUMUN DEMOKRATİKLEŞMESİNİ GİDEREK SOSYALİZM DOĞRULTUSUNDA BİR SÜREÇ HALİNE DÖNÜŞTÜRMEKTİR.

lişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfından daha geridir. Ancak bundan kimi küçük burjuva çevrelerin yaptığı gibi, işçi sınıfının küçük ve etkisiz olduğu sonucunu çıkarmak bütünüyle yanlıştır.

İşçi sınıfımız nicelik ve nitelik olarak nispeten geri bir düzeyde olmasına karşılık uzun bir mücadele deneyine sahiptir. İşçi sınıfının bugün sahip olduğu haklar, burjuvazi tarafından verilmemiş, işçi sınıfının kendi mücadelesi sonucunda elde edilmiştir. Bu hakların yasalarla sağlanmış oluşu, burjuvazinin bu hakları tanımamazlık edemeyeceği gerçeğinin sonucudur. Bu hakları tanıma zorunluluğu önlenemeyecek bir biçimde kاپıya gelip dayandığından, işçi sınıfının mücadelesi bunu dayattığından bu haklar tanınmıştır.

Türkiye işçi sınıfı hareketinde bir uyumsuzluk görüldüğünden de söz etmek gereklidir. Türkiye işçi sınıfının sendikal hareketi, politik hareketinden daha gelişmiş bir düzeydedir. Bunun nedenlerinden biri, burjuvazinin, sendikal hareketi kıyasla politik harekete karşı çok daha hassas ve baskıcı oluşudur.

Yine de ortada düzeltilmesi gereken bir durum vardır. Çünkü demokratikleşme sürecinin ilerlemesi, toplumun giderek sosyalizme yönelmesi, işçi sınıfının politik hareketi, parti hareketi sonucunda olacaktır. Bu görevleri yerine getirecek olan örgüt, sendikalar değildir.

SENDİKALİZM VE SOSYAL DEMOKRASİ TEHLİKELERİ

Sözünü ettiğimiz durum, bir sendikalizm sapması ihtimalini ortaya çıkarmaktadır. Basında, sendika yöneticilerinin, sendikaların doğrudan ve kendilerine inhisar ettirerek parti kurmaları düşüncesi ve önerileri yer almaktadır.

Oysa sendikalar ne kadar politikleşseler, bile işçi sınıfı partisinin yerini alamazlar. Sendikaların birinci görevi işçi sınıfının "dar sınıf çıkarları" adını verdiğimiz çıkarlarını savunmaktır. İşçi sınıfının politik partisinin görevi ise işçi sınıfını dar sınıf çıkarlarından dışarı çıkarıp ona bir dünya görüşü vermek, ülkeyi yönetebilir duruma getirmektir.

Kapitalist ideoloji ve değerlerden kurtulmanın böyle uzun sürmesi bir burjuva ideolojisi olarak sosyal demokrasi için elverişli koşullar meydana getirmektedir.

Burjuvazi bilinçli olarak bir işçi aristokrasisi yaratma çabaları içindedir. Burjuvazi işçi sınıfını kendi ideolojisinin etkisi altına alabilmek için işçi sınıfı içinde etkin ve sözü geçer durumdaki kişileri kendi tarafına çekmeye çalıştığı gibi, günümüzün modern haberleşme araçlarından da bu amaç için yararlanmaktadır.

Ancak çeşitli elverişli koşullara karşılık, sosyal demokrasi işçi sınıfı içinde tutunamayacak, kısa sürede iflas edecektir. Çünkü Türkiye ekonomisi işçi sınıfına sosyal demokrasinin gerektirdiği bir takım tavizleri verebilecek güçte değildir. Taviz bir yana, işçi ücretlerini bir noktada dondurmayı talep etmektedir. Türkiye ekonomisi uzun bir süre sosyal demokrasi ile oyalanacak durumda değildir.

KÜÇÜK BURJUVAZİDEKİ GELİŞMELER

Küçük burjuvaziyi genel olarak iki kesime ayırmak mümkün. Bunlar, küçük üreticiler, esnaf ve zanaatkarlar ile aydınlar. Küçük burjuvazinin her iki kesiminin de kaypak bir tutumu vardır.

Sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesi sonucu, küçük esnaf ve zanaatkarlar ortadan kalkma, işçi sınıfına katılma durumu ile karşılaşıyorlar. Ancak yine kapitalizmin gelişmesine paralel olarak, küçük sanayi bağımsız birimler olmaksızın çıkıp kapitalizmin bağımlı yan sanayi kolları haline gelmektedir. Bu kesimler, kredi ve hammadde konularında büyük sermayenin baskı ve sömürüsünü duymakla birlikte, kendi küçük mülklerine de sınıksız bağlıdır. Bunları da kaybedip işçi sınıfının sallarına katılmaktan korkarlar.

Bu kesimde hayat şartları güvencesiz ve belirsiz olduğundan sahte adaletçi taleplerle ortaya çıkan faşist diktatörlüklerin kitle tabanını oluşturma eğilimi de vardır. Bu tabakalarla meşgul olmak, onları hiç değilse nötr tutmak işçi sınıfı hareketinin görevleri arasındadır.

Aydın kesimi de çelişkili bir durumda olmasına rağmen, bu kesimde ilerlilik yanı tutuculuk yanına

ağır basmaktadır. Aydın kesiminin sivil-asker kadroları özellikle bir radikalleşme süreci içindedir. Aydın ve asker kesimin üst tabakaları genellikle burjuvazi ile bütünleşmiş durumdadır. Ancak büyük çoğunluğunda radikalleşme, hatta sola kayış görülmektedir.

Bu nedenlerle, bu kesimleri kapitalizmle uzlaştırma girişimleri hızlanmıştır. Oyak ve Meyak girişimleri bunun ürünüdür. Böylece kar elde etme unsuru asker-sivil kadroların içine de sokulmuş oluyor. Bütün bu girişimlere karşılık asker sivil aydın kesiminin burjuvazi ile çelişkili durumu devam etmektedir. Bu çelişkili durum sonucunda küçük burjuvazinin bu kesimi ya küçük burjuva sosyalist görüşlerin üretilmesiyle ya da sosyalist aydınlar haline gelip işçi sınıfı hareketine katılmalarıyla sonuçlanmaktadır.

SON POLİTİK GELİŞMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bugün Türkiye'de bir iktidar boşluğu var. Egemen sınıflar arasında bozulan ittifakın yeni bir hegemonya alanında gerçekleşmemesi bazı çatışma ve sirtüşmelere yol açmaktadır. Burjuvazi bu durumu önce MC'yi kurarak çözmek istedi. Sermaye partilerinin kitle tabanının erimesi gerçeği karşısında daha gerici bir çizgiye derlenip toparlanma ihtiyacını duydu. MC, bu ihtiyacın ürünü.

Ancak son seçimler MC'nin kitle tabanının erimekte olduğunu bir kez daha gösterdi. O zaman burjuvazi CHP'ye doğru yöneldi. Burjuvazi içinde önemli bir kesim kitlelerin mücadelesinin sıkı yönetimle, baskı yöntemleriyle durdurulamayacağını bilincindedir. Demokratik hareketlerin kontrol altına alınması, güdümlü hale getirilmesi isteği CHP'nin tercih edilmesini sonucunu doğurmaktadır.

Türkiye Sanayi ve İşadamları Derneği açıkça bazı isteklerde bulunuyor. Tarımdan sermaye fon aktarılabilmesi için, etkin bir toprak reformunun yapılması, özellikle dış ticarete vurguncu kârların vergi kaçakçılığının önlenmesi isteniyor. Bütün bunlar ve benzerleri, CHP'nin de destekleyeceği, CHP'nin "ortanın solu" ya da yeni adıyla "demokratik sol" için uygun göreceği taleplerdir.

Bugün, burjuvazinin imtiyazlı partisi olma durumu AP'den CHP'ye geçmektedir. CHP, kendine Avrupa'dan dış destek de sağlamıştır. Ecevit'in dış açılma, sosyal demokrat partilerle işbirliği yapma politikası da burjuvazinin istekleriyle denk düşmektedir.

SON SÖZ: SOSYALİST HAREKETİN GÖREVİ

İşçi sınıfı, emekçi kitleler ve ilerici aydınlar açısından durum nedir? En başta söylenecek olan Türkiye toplumunun 12 Mart döneminden daha sola kaymış olarak çıktığıdır.

Ancak, bu nesnel durumun gerektirdiği sonuçlar yeterince ortada değildir. Başka bir deyişle, Türkiye'de nesnel şartlarla subjektif şartlar arasında bir boşluk vardır. İşçi sınıfı partilerinin, kitle örgütlerinin, ilerici kitle hareketlerinin görevi bu boşluğu doldurmak, işçi ve emekçi sınıfların subjektif çizgisini de nesnel çizgi hizasına, hatta ötesine götürmektir.

Ancak o zaman işçi sınıfı ve müttefik emekçi sınıflar ve diğer demokratik kitle örgütleri politik sahnede etkin bir güç olarak yerlerini alır, iktidarı kendi yönlerinden etkiler duruma gelirler.

Bugün büyük burjuvazi bir iktidar boşluğu içindedir. Ekonomiyi ve devleti yönetmekte aceze düşmüştür. Ama buna karşılık işçi sınıfı ve müttefik sınıflar iktidarı alabilecek, iktidar boşluğunu doldurabilecek güce bilince ve kararlılığa ulaşmış değildirler. İşçi sınıfı hareketinin önündeki önemli hatta hayati görev bu boşluğu doldurmak ve bu çelişkiyi ortadan kaldırmaktır.

gerekirse, ABD'nin en büyük şirketi 8 yüzbinin üzerinde Avrupa'nın en büyük dört şirketi 4 yüzbinin üzerinde işçi çalıştırırken Türkiye'de 5 büyük şirketin çalıştırdığı işçi sayısı ancak üç binin üzerindedir. Nicelik farkının bu kadar büyük oluşu, doğal olarak niteliği de etkilemektedir.

İkincisi, işletme çapının büyüklüğü ile kullanılan teknoloji arasında doğrudan bir bağlantı vardır. En ileri çapta üretim bugün büyük teknoloji gerektiriyor. Türkiye'de işletme büyüklükleri yetersiz olacağı için alınan teknoloji de geri olmak durumundadır. Geri teknoloji yüksek maliyeti, bu da uluslararası planda rekabet edememe durumunu doğurmaktadır. Örneğin bir kaç yıl önce kurulmuş bulunan Ereğli Demir Çelik, niteliği gereği hiç bir zaman uluslararası pazarda rekabet edecek duruma gelemeyecektir.

Üçüncüsü, Türkiye'deki tekeller teknolojiyi geliştirmek şöyle dursun, ellerindeki teknolojiyi bile yeniden üretmemeye durumundadırlar. Yeni teknoloji üretmiyoruz. Her seferinde dışarıdan alıyoruz.

Dördüncü olarak, Türkiye'de banka ve sanayi sermayesinin batıdaki ölçülerde bütünleşmediği üzerinde durmak gerekir. Türkiye'de banka ve sanayi sermayeleri arasındaki sirtüşme özellikle son günlerde somut bir biçimde görülmektedir. Her ikisi de aynı sermaye kaynaklarından yararlanmak istiyor. Bugünkü durumda Türkiye'de banka ve sanayi sermayeleri iki rakip olarak karşı karşıya gelmiş durumdadırlar.

NİTELİĞİ ETKİLEYEN FARKLILIKLAR

Gelişmiş kapitalist ülkelerde tekelleşme dikey olmuştur. Önce dikey gelişim başlamıştır. Yani bir iş kolunda, hammadde alınması ve taşınmasından imalat aşamasına kadar işlemler aynı şirket tarafından örgütlenmiştir. Daha sonra başka üretim alanlarına el atılarak yatay tekelleşme gerçekleştirilmiştir. Bizde ise yatay tekelleşme durumu görülüyor. Bu, tekelleşme sürecinin geri aşamalarda oluşunun bir göstergesidir.

Büyük tekellerin sahip oldukları şu iki nitelik vardır ki, Türkiye'deki tekellerin bu niteliklere sahip olmadıkları görülüyor; Birincisi, batıdaki tekelleşme sürecinin ulaştığı boyutlar dolayısıyla meta ihracı yerine sermaye ihracı ön plana çıkmıştır. Bizde böyle bir durum görülüyor. İkincisi, yine yoğunlaşma ve toplulaşma sonucunda batılı tekeller dünya pazarının paylaşımına katılmışlardır. Bizim tekellerin böyle bir durumu da yoktur.

Sonuç olarak, Türkiye'de, gelişmiş kapitalist ülkelerde ortaya çıkan nitelikte bir tekelleşme olgusundan söz etmek, yerli bir finans kapital zümresinin ya da finans oligarşisinin ortaya çıktığını söylemek en uzundan sakıncalıdır.

TÜRKİYE'DE İŞÇİ SINIFI

Türkiye'de işçi sınıfı gerek politik bilinç düzeyi, gerekse teknik bilgi düzeyi bakımından ge-

"TEK SOL PARTİ"

İŞÇİLERE KARŞI

"İşçiden yanayız. Tek sol parti biziz. Bizim dışımızda sol parti yoktur". Bunlar, CHP paralelindeki sendika ağalarının işçilere söyledikleri sözler. Bu sözler, Türkiye'nin çeşitli yerlerinde başka CHP'liler tarafından da söyleniyor işçilere. Ancak, işin gerçek yüzünü anlamak için somut olaylara, örnekler bakmak yetiyor. CHP'li ya da CHP paralelindeki sendikacıların işçi sınıfı karşısındaki tavır, hergün çeşitli örneklerle ortaya çıkıyor. YÜRÜ-YÜŞÜN geçen sayısında Bursa Maden İş Bölge Toplantısına ilişkin haberi okuyanlar hatırlarlar CHP'lilerin işçi sınıfındaki "solculuğunu"

BURASI MANİSA

Bir başka örnek de Manisa'dan. Manisa Belediyesinde 90 temizlik işçisi çalışıyor. Bu işçilerin tümü sendikali. Üye oldukları sendika Genel-İş. Genel İş'in Başkanı, aynı zamanda CHP milletvekili olan Abdullah Baştürk. Baştürk, geçenlerde DISK'e geçmek üzere bir protokol imzaladı. Bu protokolle, Baştürk'ün DISK Genel Başkanvekilliğini kopardığı söyleniyor.

Genel İş'in Manisa'daki Şube Başkanı Mustafa Azır. Azır, tam 15 yıldır Manisa'da şube başkanı. Peki, nasıl bir kişi mi? Bunu hep birlikte göreceğiz.

BİR GARİP BAŞKAN

Uzatmalı şube başkanı Mustafa Azır, zaman zaman işçilere sınırlan ve sınırlendiğinde bunu kontrol edemeyen bir kişiliğe sahip. İşçilere kızdığında, yaptığı en hafif tehdit "hepinizi işten atarım" oluyor. "İşten atma" işverenlere özgü bir tehdit. Ama Azır'ın ağzına da çok yakışıyor. Çünkü Azır, işveren durumundaki AP'li Manisa Belediye Başkanı ile candığı kuzu sarması. Özetle, Manisa belediyesinde işçi işveren ilişkileri söz konusu olduğunda işveren kesimi, CHP-AP koalisyonuna örnek olacak bir uyum içinde. Azır, CHP'li bir sendikacı.

KIPIRDANMA BAŞLIYOR

Ancak, son günlerde çoğunluğu CHP üyesi olan işçilerde bir kıpırdanma görünmektedir. Partileri CHP, sendika şube başkanları CHP'li, ayrıca Mustafa Azır'ın "atama"sı ile işyeri temsilcisi olan Ramazan Lodos da öyle. Ama aralarında bundan başka bir ortak yön yok. Bugüne dek hiç bir derde çözüm bulamamış bu yöneticiler.

İşçilerin arasında bir de TIP üyesi var; Süleyman Yılmaz. Yılmaz anlatmaktadır diğer işçilere olan bitenin gerçek nedenini. Şunu söylemektedir; Bu iş böyle gitmez, sendika ağalığına son vermek gerek. İşçinin sözcüsü de işçi olmalıdır, işçinin yada olmalıdır.

Süleyman Yılmaz ve çevresindekiler, bıkıp usanmadan gerçekleri anlatmaya koyulurlar diğer işçilere. Meyvalar çabuk alınır. Artık işçiler görmektedir görülmeye gerekeni. Manisa'lı temizlik işçilerinin kafasında artık sınıf, sınıf mücadelesi kavramları yer etmeye başlamıştır.

İŞVEREN-SENDİKACI İŞBİRLİĞİ

İşçilerde uyanma, kıpırdanma olur da işveren ve ondan yana sarılar boş durur mu? Durmuyorlar da. Oyunun ilk perdesi, geçtiğimiz ayın ortalarında açılıyor.

İşçilerin Belediye binasında toplanarak buldukları bir sırada bir "kontrolör" gelir aralarına. İşçiler arasında bilinç ve çalışmalarına sivrilen Osman Tükenmez'e çıkışır sert bir tonla; "Dün yarım saat erken bırakmışsın işi, neden?"

Ortada bir yalan ihbar vardır. İşçileri ve başlarını sindirmek için. İşçiler bu gammazlığı kimin yaptığını sorarlar. Yapan bellidir gerçi, ama yine de pervasızca ilan eder kendini; uzatmalı Azır'ın atamalı işçi temsilcisi Lodos ortaya çıkar: "ben dedim ne olacak?"

Olan şu: 90 işçi çullarılar Lodos'un üzerine. Lodos, Lodos çarpmışa döner. Sonra da hastaneye kaldırılır.

Lodos, dayığı yemiştir ama, ihbar ve kıyım mekanizması sürecektir. Lodos, kendisini dövenler olarak işçilerin yeni başkan adayı Süleyman Yılmaz ve üç yakın arkadaşının ismini verir. Yılmaz ve arkadaşları karakola alınır. Karakol fash malum. Diğer işçiler de çağrılırlar karakola. Lodos'u dövenlerin karakoldaki dört kişi oldukları yolunda ifade vermeleri için zorlanırlar. Ama bir tek yalancı şahit çıkmaz işçilerin arasından.

Daha sonra karakoldakiler bin lira kefalet karşılığı serbest bırakılırlar. Bin lirayı işçiler kendi aralarında toplamışlardır.

İŞÇİLER DİSİPLİN KURULUNDA

İşveren ile sarılar oturup düşünmeye başlarlar: Ne yapmalı bu işçilere karşı. Böyle durumlarda akla ilk gelen üzerinde karara varılır: "başlarını ezme!" Başları bellidir onlarca ve "ezilmeleri" için de İl Disiplin Kurulu Kararı yetecektir.

18 Kasım'da toplanan, "Temizlik İşleri Amirliği İş ve Disiplin Kurulu" 4/1 sayılı bir kararla Ramazan Lodos'u "dövdükleri" gerekçesiyle Süleyman Yılmaz ve arkadaşlarının "iş akitlerinin feshine ve Belediyemiz işveren kesim olarak ihraçlarına" karar verilir.

Bunun üzerine 77 işçi aralarında imza toplayarak savunma tanıklığı yapmak isterler. Ama ne mümkün, dinleyen kim?

"İLERİ SOLCU"

Karar uygulanır. 17. maddeye göre, hem de tazminatlı kapı dışarı edilir işçiler. Kendilerine sosyal hak olarak verilen çizme ve yağmurluklara da el konulur.

Artık tüm olanaklar zorlanmalıdır. Süleyman Yılmaz Genel İş Başkanı Abdullah Baştürk ile görüşmek üzere Ankara'ya gider. Ama bulamaz Baştürk'ü. Yerine Baştürk'ün vekili Mustafa Sızan ile görüşür. Anlatır olan biteni. Aldığı cevap şu olur: "Sen ne diyorsun? Şube Başkanımız Mustafa Azır ileri solcudur"

Bunun üzerine söylenecek söz kalmıyor Yılmaz için. Yalnızca gülümseyiyor acı acı.

Bu arada işlerinden atılan diğer üç işçi de CHP Manisa İl'i'ne giderler, olanı biteni anlatırlar. Aldıkları cevap, bol miktarda "merak etmeyin" "biz hallederiz"dir.

Ancak bütün bunlar, "umut" partisinin, yemek üzere işçilere verdiği umutlardır. Ertesi gün durum ortaya çıkar: "Efendim meclisi toplayamadık, çoğunluğu sağlayamadık, ama hiç merak etmeyin sendikanıza durumu iletтик vs. vs."

"ÖLÜM ORUCU"

İşlerinden atılan dört işçi sonunda 12 Aralık'ta Belediyenin önünde açlık grevine başlıyorlar. Amaçları, sorunlarını Türkiye'ye duyurmaktır. Bunun için kuruyorlar oruç çadırını Belediye'nin önüne.

Belediye Başkanı çadırın ortadan kaldırmak istiyor. Sürüyor zabıta çadırın üstüne. Ama ne mümkün. Çadırın önüne etten bir duvar örmüştür halk. Başta Manisa'nın 90 temizlik işçisi olmak üzere. İşçiler ve Türkiye İşçi Partileri sabah akşam nöbet tutuyorlar çadırın önünde. Belediye Başkanı ve sarıların yapacakları kalmamıştır artık.

"ÖLÜLERİNİ BELEDİYE KALDIRIR"

Bayramın birinci günüdür. Gazeteciler dolmuştur Manisa'ya. Amaçları, ölüm orucundaki dört işçiyi görmektir. Manisa'nın AP'li Belediye Başkanı Ertuğrul Dayıoğlu işçileri görmeye giden gazetecilere şöyle selteniyor: "Bırakın canım şu işçileri de gelin size şampanya ikram edeyim"

Daha sonra CHP'ye gidiyor Belediye Başkanı. Durumu hazmedemeyen bazı CHP'li gençler soruyorlar Dayıoğlu'na: "İşçilerin durumu ne olacak? Espirilli biri Dayıoğlu "Hele bir ölümler öyle düşünürüz, ölümlerini Belediye kaldırır..."

"KURBAN ETİ YESİNLER"

Ölüm orucunun beşinci günü işçilerden Osman Tükenmez komaya giriyor. Çevredekiler tarafından hastaneye kaldırılıyor. Ancak nöbetçi doktor Sabahattin Sulamacı muayene bile etmeden kapı dışarı ettiriyor komadaki işçiyi. Ancak doktorluk görevini daha sonra hatırlamış olacak ki arkalarından seslenerek görevini yapıyor, tedavi yolunu gösteriyor: "Yemek yerse bir şeyi kalmaz, kurban eti yesin, kurban..."

Daha sonra diğer işçiler de komaya giriyorlar. İki gün sonra ancak hastaneye kabul ediliyorlar. Tedavilerinden sonra raporsuz olarak taburcu ediliyorlar.

CHP'DEN HESAP SORULUYOR

Aralık ayının 21'inde CHP Manisa İl Kongresi vardır. CHP'li işçiler de gidiyorlar kongreye. Kongrede kimler yok ki... Bir kere Genel-İş tam kadro davetli. Kongrede olup bitenin özeti şu konuşmalar veriyor:

Hasan Temiz (Atılan işçilerden): Bayramda Belediye Başkanına niçin hesap sormadınız?

CHP İl Başkanı: Aypı olurdu, nezaket ziyaretine gelmişti o...

Osman Tükenmez (Atılan işçilerden): Abdullah Baştürk nerede? Ankara'daki eli dönüm arası ile bir sakı toprağı olmayan bizleri nasıl koruyacak anlatsın...

Hasan Temiz: Biz ölümler pençe-leşirken hatırlamızı sormayıp kurban eti ziyafetine giden milletvekilleri işçiler adına nutuk atamaz.

"tek sol parti" susuyor. Manisa İl Başkanı susuyor. Ne söyleyebilirler ki. İşçiler son sözlerini söyleyip gidiyorlar "İstifa edeceğiz"

CHP'lilerde yine bir şaşkınlık. Kimbilir, belki de "işçiler artık solcu değil" diye düşünüyorlardı.

Şimdi tüm Manisa halkı sonucu bekliyor. Disiplin kuruluna yapılan itirazın sonucunu. Bir de disiplin kurulu kararına imza atan iki sendikacı meselesi var. Onların sonu merak ediliyor.

SSK' DA TÜRK-İŞ'İN İHANETİ

Sermaye sınıfının KAMU kesiminden yeni talepleri vardı. Hükümet edenler bu talepleri karşılamak için ellerinden geleni yapmaya başladılar. Taleplerin başında KAYNAK'ların çarçur edilmemesi, buna bağlı olarak da bu kesimde çalışan işçilerin MEMUR yapılması vardı. Bu amacı gerçekleştirmek için, bakanlar kurulu, yürürlükteki yasaları ve tüm hukuk kurallarını hiçe sayarak, kasım ayının sonlarında bir kararname çıkardı. Bu kararnamenin uygulamaya sokulması ile, sermaye sınıfının yukarıda belirttiğimiz talepleri karşılanmış oluyordu. Kısaca söylemek gerekirse, bu kararname ile kamu kesiminde çalışan 400 bin işçiyi MEMUR yapmanın ilk adımı atılmış oluyordu.

Bu karara karşı tepkiler büyük oldu. Ama, asıl tepkinin gelmesi zorunlu olan Türk-İş'den tepki yerine, "hükümet ile aynı görüşte" olduğu sesi geldi. Oysa, 400 bin memur olacak işçiden 300 bine yakını Türk-İş'e bağlı sendikaların üyesi idi.

İLK UYGULAMA SOSYAL SİĞORTALAR KURUMUNDA

Kırıldan çok kuralcı bir tavır ile, temelde ise hükümet edenlerin sosyal güvenlik bakanının gizli emri ile, Sosyal Sigortalar Kurumu müdürler kurulu, aldığı bir kararla, 30 bin işçiyi memur yaptığını açıkladı. Bu karar bakanlar kurulu kararı ve hükümetin aynı günlerde yayımladığı görüşüne de ayrıca aykırı idi.

Hükümet edenler, sermayenin talebi doğrultusunda işçilerin kazanılmış haklarını geri almakta kararlı idiler ve ilk uygulamaya Sosyal Sigortalar Kurumu müdürler kurulu eli ile uygulamaya sokuluyordu.

Kurumun bu kararı karşısında Ankara'da Sosyal Sigortalar Kurumunda çalışan 2 bin işçi işlerini bırakarak ve işleri önünde toplanarak direnişe başladılar. 23 aralık günü başlayan direniş karşısında başta sosyal güvenlik bakanı olmak üzere, kurum yönetimi ve Türk-İş

direnişi kırmak için bir seri oyunu sahnelemeye başladılar. Buna rağmen SSK'nın İstanbul'da kurulu büro işyerleri ile birlikte hastanelerde çalışanlar da direnişe başladılar. Bu direniş bir uyarı niteliğinde idi. Ve belirlenen günden sonra kaldırıldı. Ankara'daki direniş ise devam ediyordu.

DEVREYE GİRENLER VE TÜRK-İŞ

Sosyal Sigortalar Kurumunda çalışanlardan memur sayılacak 20 bin işçi Türk-İş'e bağlı Sağlık - İşSendikasının üyesi idi. Kurum işçilerinin başlattığı direniş karşısında Sağlık-İş, direnişin anlamsız olduğunu kamu oyuna duyurdu. Ama, günler geçtikçe ve işçileri memur yapmakta kararlı olan Kurum yönetiminin tavır değişmeyince, telaşa kapılarak sağlık işçilerinin de direnişe geçeceğini bildirdi. Aynı gün, Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç sahnedeyerek, konuyu halledeceğini belirtti ve Ankara'da direnişi sürdüren işçileri suçlayarak hareketin "ideolojik" olduğunu bildirdi. Halil Tunç'un öksürüğünü bile mikrofon ve ekranlara getirmeyi görev sayan TRT bu görüşleri de yayımladı. Ne varki, buna verilen cevapları yayımlamak bir yana, direnişteki işçilerin üyesi olduğu Sosyal-İş sendikasının Genel Başkanı Özcan Kesgeç'in beyanlarını çarpıtarak mikrofon ve ekranlarına getirdi. Yani TRT de işçinin direnişini kırmak için üzerine düşen görevi yaptı.

BİR SORU VE KARŞILIĞI

Sosyal Sigortalar Kurumunda direniş yapan işçilerin işlerine son verildiği yolundaki söylentileri yaptığı basın toplantısında Halil Tunç'a aktaran ve görüşünü öğrenmek isteyen bir gazetecinin sorusuna Türk-İş Genel Başkanı'nın verdiği karşılık çok ilginçtir. Halil Tunç diyor ki: "Hiç bir Türk-İş üyesi işçinin işine son verilmemiştir." Bu karşılık, Sosyal Sigortalar Kurumunda hedefin işçi değil, DİSK olduğunun ve

Kurum yönetiminin uygulamaya çalıştığı oyunun düzenleyicileri arasında Türk-İş'in de bulunduğu açıklandı. O kadar ki Türk-İş'e bağlı bir sendikanın, Sağlık-İş'in yok olması pahasına, Sağlık-İş bu oyunu geç de olsa anladi. Anladı ama, artık üyesi sağlık işçilerinin Sağlık-İş'e güvenmediğini de biliyor. Bu nedenle, Türk-İş'e rağmen, işçileri ile birlikte bir direnişin fiyasko ile sonuçlanacağı için açıkca tavr almıyor.

DİRENİŞİ KIRMAK İÇİN SON OYUN

Her şeye rağmen direnişi sürdüren Sosyal-İş üyesi ikibin işçiye, 1975 yılı biterken son numara çekiliyor ve 1248 işçinin işine son verildiği, Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürü tarafından açıklanıyor. Bu karar direnişteki işçileri bir kat daha biliyor. Kazanılmış haklarını geri vermemek için direnen işçiler bu kez de "işlerine son verildiği için" direnişlerini sürdüreceklerini belirtiyorlar.

Direnişin yine kırılmadığını gören Kurum yönetimi bu kez, işe son verme kararına rağmen isteyen işçilerin, Kuruma başvurmaları halinde işbaşı yaptıracağı haberini yayınlıyor. Yayınlanan bir söylenti de, bu yolla direnişteki işçileri avlayarak direnişi kırmaya yardımcı olanlara, işe başlattıkları işçi başına 100 lira para verildiği.

DİSK NE BEKLİYOR?

Direnişin başladığı günlerde DİSK, bir bildiri yayımlayarak, işçileri memur yapmak isteyen hükümetin istifa etmesini öneriyor. Direnişin devam ettiği günlerde başkanlar kurulu ve genel yürütme kurulu toplantılarının yapılmış olmasına rağmen, direnişle ilgili olarak bir bildiri daha yayımlamaktan öte tavır belirleyen bir girişimde bulunmadığı gözlerden kaçıyor. Ortada, sermaye sınıfının işçilere yönelik bir tavır, bu tavır yürürlüğe koyan bir uygulama olmasına, bu uygulamanın hedef olduğu işçilerin DİSK üyesi bir sendikaya üye olmalarına rağmen.

1975 yılının son gününde, Sosyal Sigortalar Kurumunda çalışan 1248 işçinin işlerine son veren Kurum kararı karşısında CHP'nin girişimlerde bulunduğu ve konuyu çözmek için çaba sarfettiği görülmektedir. Bu çabının direnişin onuncu gününde olduğunu hatırlamakta yarar var. Oysa demokratik kitle örgütleri, DİSK üyesi sendikalar direniş öncesi ve sonrası görüşlerini açıklayarak hukuk kurallarını hiçe sayanları kınamışlar ve girişimlerde bulunmuşlardır.

Simdi DİSK için şu söyleniyor: "CHP devreye girerek işlerine son verildiği açıklanan 1248 işçi için girişimlerde bulunmaya başladı. Arkasından DİSK yönetimi de çabalara başlayabilir."

BİR MİLLETVEKİLİ ESKİSİ VE BİR MİT ESKİSİ İŞÇİLERE KARŞI

Sıkıyönetim noktasından geri dönen faşist tirmanın yeni planlar içinde yürütüldüğü bu günlerde İzmir'de işyerlerinin faşistleştirilmesi çalışmaları hız kazandı.

TARİŞ

Yürüyüşün 37. sayısında ayrıntılı olarak anlatılan Tariş İplik'teki oyun geliştirilmeye çalışılıyor. Daha önce işyerine alınan 200 faşist militana rağmen direnişlerini sürdüren işçiler Tariş Genel Müdürlüğünün 28.12.975 tarihinde gazetelere verdiği bir ilanla işten atılmakla tehdit edildiler. Eski AP milletvekili Orhan Daud'un genel müdürlüğünü yaptığı Tariş, toplu sözleşme imzalamamakta direniyor. Üzüm İşletmesini daha önce aynı metodlarla faşistleştiren ve işçileri baskı ve terör altında şimdilik sindirmeyi başaran Genel Müdürlük aynı senaryoyu uygulamakta kararlı. 29.12.975'de İzmir'deki komandolar yetmediği için Manisa'dan üç minibus dolusu komando daha getiriliyor.

DİSK 3. Bölge müdürlüğünün olaylarla ilgili bildirisini dağıtanlar bir gün içinde üç kez saldırıya uğruyorlar. Sümerbank önünde bildiri dağıtanlara Tariş üzüm işletmelerine yerleştirilen komandolar saldırıyor. 100 kişi kadar olan saldırganlar TİP İzmir il başkanı ve 10 arkadaşını zincir, sopa ve mıştalarla yaralıyor. Olay yerine durumu incelemek için gelen Tekstil Sendikası Şube Başkanı ve arkadaşları da aynı grubun saldırısına uğradı.

ALTINYUNUS

MİT'de uzun yıllar çalıştığını söyleyen Emekli Deniz Albayı Tezer'in Genel Müdür yardımcılığını yaptığı Yaşar Holdinge bağlı Altinyunus Tatil Köyünde Turizm-İş şube başkanı ve iki arkadaşı Oleyis Şube Başkanı MHP üyesi sendikacı ve komandolarca tehdit ediliyor. İşçiler zorla Oleyis'e üye yazılıyor. İşçilerin içeri giriş ve çıkışları yasaklanıyor. Kapılar faşist militanlarca tutuluyor. Bu arada 10 işçinin işlerine son veriliyor.

sergi kitabevi

KİTAP

KLASİK PLAK

RUHİ SU

ESKİ BÜYÜK SİNEMA İÇİN KAT:1
YENİŞEHİR-ANKARA

Dünya Sendikalar Federasyonu Genel Sekreteri PIERRE GENSOUS:

SENDİKA HAREKETİ ORTAK TALEPLERDE BİRLEŞMELİDİR

Dünya Sendikalar Federasyonu'nun Genel Konseyi'nin 26. toplantısı 7 - 9 Ekim tarihleri arasında Paris'te toplandı. Federasyonun iki kongresi arasındaki en yetkili organı olan Konsey toplantısının asıl amacı, Federasyonun 30. kuruluş yıldönümü dolayısıyla geniş bir kutlama faaliyeti düzenlemektir. Kongreyi açış konuşmasını yapan Başkan Enrique Pastorino, geçirdiği birçok bölünmeye ve uğradığı birçok saldırıya rağmen Federasyonun "ikinci dünya savaşının trajik fakat onurlu yılları sırasında doğan özelemlere sadık kaldığını" belirtti. Genel Sekreter Pierre Gensous da, dünyada çeşitli sendika örgütleri arasında eylem birliği yönündeki gelişmelere değindi.

DSF'nun Genel Konseyi 17 - 25 Ekim tarihleri arasında Meksika'da toplanan, Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu'nun 11. Kongresine ve Dünya İş Konfederasyonuna da bir mesaj gönderdi. Mesajda özellikle şu görüş yer veriliyordu: "Aramızda var" olabilecek ideolojik ayrılıkların ötesinde, dünyadaki sendikaların ve uluslararası sendikal merkezlerimizin işbirliği ve birleşik eylem ilişkilerini geliştirme yolunun bulunabileceğine bütünüyle inanmaktayız." Aşağıda, Dünya Sendikalar Federasyonu Genel Sekreteri'nin Genel Konsey toplantısındaki konuşmasının özetini sunuyoruz:

DÜNYA DURUMU

Pierre Gensous, konuşmasına, kapitalist dünyanın bütün alanlarda derin bir bunalım içinde olduğunu söyleyerek başladı ve sözlerine şöyle devam etti: "Tekeller ve onların iktidarına karşı sınıf mücadelesi yoğunlaşmakta, halk hareketi, giderek tekeli olmayan tabakaların çoğunluğunu kapsamaktadır. Halk hareketi, yalnız bunalımın sonuçlarının üzerine değil, temel nedenlerin de üzerine yürümektedir. Bu nedenle de, demokratik değişimlerin taşıyıcısıdır. Aynı zamanda ulusal kurtuluş hareketi de yeni bir aşamaya girmiştir: ekonomik kurtuluş aşamasına."

"Bu büyük gelişmeler, yumuşama, barış içinde birarada yaşama ve uluslararası işbirliği yönündeki eğilimin güçlenmesiyle aynı zamanda ortaya çıkmaktadır. Yumuşama süreci, sınıf mücadeleleri ve bağımsızlık kavgaları için daha elverişli perspektifler açmaktadır."

"Kapitalist ülkelerle sosyalist ülkelerin durumlarının arasındaki kontrast emekçilerin sosyalizmin üstünlüğünü görmelerine yardımcı olmaktadır. İlerici ve devrimci hareketin bu gelişme döneminde emperyalizm, yeni taktik ve

manevralarla, yitirmek zorunda kaldıklarını yeniden ele geçirmeye çalışmaktadır. Bu analiz, başlıca görevlerimizin saptanmasını sağlamaktadır."

YENİ KOŞULLARIN DOĞURDUĞU GÖREVLER

Gensous, bu görevleri şöyle sıraladı:

— Kapitalist dünya bunalımının sonuçlarına ve nedenlerine karşı mücadelelerin gelişmesine yardımcı olmak;

— Kararlı ve sürekli bir eylemle, emekçilerin ve halkların politik ve ekonomik tam bağımsızlık, yeni bir dünya ekonomik düzeninin kurulması için mücadelesini desteklemek;

— Yumuşama ve işbirliği sürecinin pekişmesi için çalışmak, emperyalizmin bu süreci durdurmayı amaçlayan tüm manevralarıyla mücadele etmek, Helsinki Konferansı'nda tanımlanan ilkelerin uluslararası hayatın pratiğine tam anlamıyla geçmesi için çalışmak;

— Bu amaçla, emekçilerin mücadelesini dayanışmasını gerçekleştirmek;

— Şu anda geçerlikte olan birlik sürecini genişletmek ve güçlendirmek."

DAYANIŞMAYLA İLGİLİ ÖNERİLER

Gensous, dünya durumuyla ilgili olarak belirttiği gelişmelerin birbirlerini karşılıklı olarak etkilemeleri sonucunda, "faaliyetlerini sürdürdükleri siyasal ve ekonomik rejim ne olursa olsun dünyadaki tüm sendikaların ve emekçilerin dayanışma içinde mücadele etmeleri için güçlü nedenler ortaya çıkardığını belirterek konuşmasını sürdürdü. DSF'nun emekçilerin ortak mücadelesi için yaptığı çalışmalardan örnekler verdikten sonra da şunu belirtti:

"Bugün dayanışmanın nitel olarak yeni bir düzeyine gelmiş bulunuyoruz. Bu da, bir ülkedeki emekçilerin mücadelesini desteklemek için başka ülkeler emekçilerinin *hitle eylemi* aşamasıdır." Bu dayanışmanın, yalnız faşist rejimleri protesto amacını taşımadığını, bu diktatörlüklerin tasfiyesi gibi açık bir hücum niteliğinin olduğunu söyleyen Gensous, tartışmalar sırasında çok önemli iki önerinin belirlendiğini belirtti:

"Birincisi, Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan'ın özgürlüğüne kavuşması amacıyla BM Genel Sekreteri nezdinde DSF'nun bir delegasyon kurması; ikincisi de, Portekiz ile ilgili olarak sürekli bir dayanışma komitesinin kurulması ve bir dayanışma fonunun oluşturulması "

"SENDİKAL BİRLİK YENİ BİR NİTELİKTE OLACAKTIR"

DSF Genel Sekreteri daha sonra dünya sendika hareketinde görülen birlik eğilimi üzerinde durdu ve şunları söyledi:

"Sendikal yakınlaşma gelişmektedir. Bu yolda yeni ve önemli olumlu gelişmelerin olmasını beklemek gerekir. Son yıllarda emekçiler zengin deneyler kazanmışlar, tekellerle ve emperyalizmle sert bir biçimde karşı karşıya gelmişlerdir; sınıf işbirliği fikirleri gerilemekte, kapitalizmin çağımızın sorunlarını çözecek gücü olmadığı bilinci gelişmekte, emekçiler ve halklar kapitalizmin egemenliğini artan ölçülerde reddetmektedirler. Bu tartışılmaz gerçekler, önümüzdeki yolun ve tekellerle emperyalizmin direncini kırmak için gerekli eylemlerin doğru değerlendirilmesi, kendisini dayatmakta olan birliğin yeni bir nitelikte olacağını göstermektedir."

"Bizim çalışmalarımız da büyük ölçüde birlik yönündeki bu isteme dayanmaktadır. Bunun için UHSK'nın kongresine bir çağrı gönderdik. *Kongrenin, mektubumuzu ve taşıdığı önerileri dikkate almasını içtenlikle arzu ediyoruz.*"

ORTAK TALEPLERDE BİRLEŞME

"Değişik ideolojik görüşlere sahip olabiliriz. Bu, ortak talepler için ortak eylemlerde bulunmamıza engel olmamalıdır. Bugün bizim federasyonumuz için de büyük ideolojik görüş ayrılıkları

mevcuttur; fakat bunlar üye sendika merkezlerinin birleşme noktaları, ortak bir platform bulmalarını önlemiyor

Herşeyden önce önemli olan, büyük tekellerin ve emperyalizmin çıkarları karşısında emekçilerin çıkarlarının ortak olmasıdır. Sendikalarda emekçilerin biraraya gelmesinin temeli budur. Bu nedenle, uluslararası sendikal örgütler arasındaki ilişkilerde, emekçilerin çıkar ortaklığını, sendikal örgütler arasındaki taleplerin ortaklığını aramasını bilmek gerekir."

"Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu ve Dünya İşçi Konfederasyonu ile taleplerimizde ortak noktalar bulabiliriz. Özellikle şu temeller üzerinde:

— Faşizm ve ırkçılık altında ezilen sendikal ve demokratik hakların savunulması,

— Çokuluslu tekellerin faaliyetine karşı eylem,

— BM'in tanımladığı biçimiyle yeni bir dünya ekonomik düzeninin kurulması için eylem

"Bu taleplerin emek dünyası için önemini kimse yadsıyamaz. Günlük gerçekler de, bu taleplerin ancak kararlı, güçlü, sağlam desteği olan mücadelelerle elde edilebileceğini göstermektedir. Bu mücadelelerin etkinliği, dünya sendika hareketinin bütün kesimlerinin birliğinin bir fonksiyonudur ve her zaman onun bir fonksiyonu olacaktır. Genel Konsey'imizin bütün dünya emekçilerine dünya çapında birliğin sağlanmasına yardımcı olmaları için çağrıda bulunmamızın nedeni budur."

DEVRİMCİ HAREKET VE KÜÇÜK BURJUVAZİ

Dr. STEPAN TITARENKO

Zamanımız, büyük sosyal değişikliklerle belirginleşiyor. Bu değişikliklere çeşitli sınıflara ve sosyal gruplara mensup insanlar yığınlarla katılıyorlar. Toplumun tüm hayatında sosyalist tarzda değişikliklerin yapılması uğrunda işçi sınıfı ile birlikte küçük burjuvazinin bazı tabakaları da katılıyorlar.

Her kapitalist ülkede küçük burjuvazi sayıca az değildir. Küçük burjuvazinin ancak önemsiz bir kısmı, büyük toprak ve mal sahibi olarak, büyük toprak ve mal sahiplerinin, sömürücülerin saflarında, pek çoğu ise iflas ederek, ücretli işçiler, proletarya saflarına katılıyorlar.

KÜÇÜK BURJUVAZİ DEVRİMCİ SAVAŞTA ÖNCÜ GÜÇ OLMA NİTELİĞİNDE DEĞİLDİR

Küçük burjuvazinin belirleyici özelliği, mal sahibi olması ile aynı zamanda emeğini satarak geçinmesidir. Küçük burjuvazinin eylem biçiminin, psikolojisinin, görüşlerinin ikiliği de bundan ileri geliyor. Mal sahibi olarak küçük burjuvazi büyük burjuvaziye, emekçi olarak ta ezilenlere ve sömürülenlere eğilim gösteriyor. En geniş halk yığınlarının faal sosyo-politik hayata yöneltilmesi uğrunda savaşan Marksist-Leninist partiler küçük burjuvazinin bu özelliğini gözönünde bulunduruyorlar. Bu güçler şu hususu rehber edinirler. Doğal iki yanlılığı ve dağınıklığı yüzünden küçük burjuvazi bağımsız bir siyasal rol oynamak, devrimci savaşta öncü güç olmak yeteneğinde değildir.

Ancak işçi sınıfı böyle bir güç olabilir. Bireysel mülkiyet ile bağımlı olmayan işçi sınıfı, bizzat büyük kapitalist üretim sürecinde birleşerek disiplinli hale geliyor ve örgütleniyor. Büyük üretim, insan emeğinin dev ölçülerde toplulaşmasına neden oluyor. Sonuçta işçiler, kapitalist sömürüye karşı ortak savaşta kolektivizm, yoldaşça yardımlaşma ve dayanışma alışkanlığı kazanmış oluyorlar. Lenin'in anlattığına göre, sermaye zulmünün devrilmesi uğrunda savaşta, darbe sırasında, zaferin sürdürülüp sağlanmasında toplumdaki savaşta ve yeni sosyalist toplumsal düzenin kurulmasında savaşta sömürülen emekçi yığınlarını idare etmek yeteneğinde olan, ancak şehir işçileri ve genellikle sanayi işçileridir.

DEVİRİM SÜRECİNDE KÜÇÜK BURJUVAZİNİN ROLÜ

Devrim sürecinde küçük burjuvazi ne gibi bir rol oynuyor? Küçük burjuvaziyi hesaba katmamak mümkün mü?

Marksizm bilimi ile dünya devrimci pratiğinin gösterdiği gibi küçük burjuvazi işçi sınıfının tarafına çekilmeden sosyalizmin zaferi söz konusu olamaz. Önceleri, Rusya'da devrim yapılmadan önce Batı Avrupalı sosyal demokratlar arasında, ancak işçi sınıfı her kapitalist ülkede halkın ezici çoğunluğunu teşkil edeceği zaman toplumda sosyalist yönde değişikliklerin yapılması olanağının oluşabileceğine ilişkin kuram çok yayılmış bulunuyordu. Sosyalist devrim sırasında işçi sınıfının, küçük burjuvazi dahil tüm burjuvaziye yalnız başına karşı koyacağı sanılıyordu.

Lenin bu kuramı açıklamış ve şunları ortaya koymuştur. Birincisi, her kapitalist ülkede işçi sınıfının gücü, toplum içindeki sayısal oranından kat kat daha büyüktür. İkincisi, kapitalizme karşı savaşta işçi sınıfının, orta halk tabakaları içinde müttefiki olabilir ve olmalıdır. Rusya'da Lenin ve Bolşevikler partisi işçi sınıfını en başta köylülerle birliğe yönlendirirdi. Çarlığın devrilmesi ve demokratik cumhuriyetin kurulması uğrunda savaş döneminde Lenin'in partisi işçi sınıfı ile tüm köylüler, bu arada zengin köylüler arasında birlik kurma politikası izlemiştir. Sosyalist devrimde hazırlık işleri arasında da proleterlerle en fakir köylüler, tüm sömürülen yığınlar arasında birlik kurma politikası izlenmiştir.

Devrim zaferle sonuçlandıktan sonra Lenin, orta köylülerin de yeni toplum kurma çalışmalarına faal olarak katılmaya çağrılmaları gereğine işaret etmişti. 1919'da yapılan 8. parti kongresinde "Köyde faaliyetlere" ilişkin raporunda Lenin, "orta ve ara tabakalar katılmadan sosyalist toplumun kurulabileceğini sanmak, çok derin bir hata olurdu," demişti.

Fakat bu unsurları burjuvaziden ayırmak, işçi sınıfının tarafına çekmek gerekiyordu. Lenin şöyle derdi: "Burjuvazinin iktidarda bulunduğu çok uzun süre içinde köylüler bu iktidarı desteklemiş, burjuvaziden yana ol-

muştur. Burjuvazinin ekonomik gücü ve siyasal iktidarı araçları gözönünde bulundurulursa bu kolay anlaşılır. Fakat doğru bir politika izlersek, bir süre sonra köylüler bizim tarafımıza geçeceklerdir."

Lenin, sonraları da, sosyalist devletin gücünün temeli olarak işçilerle köylüler arasındaki birliğin sağlanması sorununa çok kez değinmişti. Lenin, işçilerle köylüler arasındaki birliğin, Sovyet egemenliğinin sağlam olması için yeter ve gerekli koşul olduğunu belirtiyordu. O zaman kapitalist ülkelerle kuşatılmış bulunan Sovyetler Birliği'nde sosyalist toplumu kurmanın en güç ödevlerinin başarıyla yerine getirilmesini mümkün kılan da, asıl Sovyet egemenliğinin, işçi-köylü birliğini kurma politikasını hiç şaşmadan izleyerek, küçük bireysel köyü çiftliklerinden vazgeçerek yavaş yavaş modern teknik araçlarla donatılan kolektif çiftlikler kurma yoluna geçmesine ilişkin Lenin'in vasiyetini yerine getirmesidir.

SOSYALİST DÜZENDE, KÜÇÜK BURJUVAZİ

Sovyetler Birliği'nde sosyalist düzenin kurulup sağlanması sonucunda ülkede küçük burjuvazi, küçük mal sahipleri sınıfı kaldırılmıştır. Üretim araçları üzerindeki kamu mülkiyeti sayesinde, kapitalist düzene özgü olayın, yani köylülerin sınıfsal tabakalara ayrılmasının kökleri kesinlikle kaldırılmıştır. Köylülerin kültür seviyesi ölçülemeyecek kadar yükselmiştir. Bu da köylülerin ülkenin sosyo-politik hayatına faal olarak katılmaları olanağını veriyor. Köylülerin kültür düzeyinin yükseltilmesi ve yaşam biçiminin değiştirilmesi, köylülerin sosyal yapısı ile psikolojisinin değişmesine neden oluyor. Köylülerin işçilerle ortak nitelikleri gittikçe artıyor. Sovyet köylülerinin emeğinin doğrudan doğruya makine ve mekanizmalarla bağlı olması da buna yardım etmektedir.

Sovyet devletinin bugünkü sosyal politikasının amacı, işçi sınıfı, kolhozcu köylüler ve aydınları birbirlerine daha da yakınlaştırmak, şehir ile köy, kafa emeği ile kol emeği arasındaki önemli ayrımları yavaş yavaş kaldırmaktır. Fakat bu koşullarda da öncü durumda bulunan eskisi gibi işçi sınıfı kalmaktadır. İşçi sınıfı önce olduğu gibi şimdi de toplumun başlıca üretim gücüdür. İşçi sınıfının disiplinliliği, örgütlülüğü, kolektivizmi ve devrimciliği, Sovyetler Birliği'nin sosyal ilişkiler sisteminde öncü bir rol oynamasını sağlamaktadır.

Toplumda esaslı sosyal değişiklikleri ilk yapmış olan ülke Sovyetler Birliği'nin tecrübesinden yaratıcı bir şekilde yararlanan daha başka sosyalist ülkeler de aynı yolda yürümektedirler.

Orta tabakaların işçi sınıfının tarafına çekilmeleri sorunu kapitalist ülkelerin komünist ve işçi partilerinin dikkat merkezinde bulunmaktadır. Bu partiler, işçi sınıfı başta gelmek üzere demokratik ve ilerici güçler arasında güçlü bir koalisyonun kurulması uğrunda savaşıyorlar. Tekellerin egemenliğine karşı derin demokratik değişiklikler uğrunda başarılı bir savaş yapılması, sonra sosyalist toplumun kurulması uğrunda savaş yapılması için böyle bir koalisyonun kurulması kaçınılmazdır.

SOSYALİST TOPLUMUN KURULMASI İÇİN İŞÇİ SINIFININ ÖNCÜLÜĞÜ ŞARTTIR

Devrimci savaşta işçi sınıfının öncü bir rol oynadığını yadsıyan küçük burjuvazi sahte devrimcileri ve aşırı "solcular", komünist ve işçi partilerinin orta halk tabakaları konusundaki Marksist-Leninist politikasına karşı koyuyorlar. Onlar şehrin güya köy tarafından kuşatıldığı ve sosyalist devrimin merkezinin şehirden güya köye geçtiği ve bunun için de işçilerin köylüler değil, köylülerin işçileri ardından sürükleyeceği yolundaki Marksizm düşmanı tezi öne sürmüşlerdir. Başka deyimle bu beceriksiz kuramcılar devrim savaşını küçük burjuvazinin yönetmesini istiyorlar. Böylesi bir tutum, sosyalist devrim ve sosyalist toplumun kurulmasına ilişkin Marksist-Leninist kurama tümüyle aykırı gelmektedir. İşçi sınıfı katılmadan ve sınıfsal savaşta öncü bir rol oynamadan devrim yapmak ve toplumda sosyalist tarzda değişiklikler gerçekleştirmek isteyenler muhakkak başarısızlığa uğrayacaklardır.

Sermayeye karşı savaşta zafer kazanılması ve sosyalist toplumun kurulması için, işçi sınıfının öncü bir rol oynaması ve proleter olmayan geniş emekçi tabakalarıyla birliğinin kurulması şarttır. Devrim hareketinin, tüm ülke ve dünya çapında sınıfsal savaşın tarihi işte bunu öğretiyor.

ORHAN İYİLER'İN YÜRÜYÜŞ'E DEMECİ

1975' TE TİYATRO VE 1976

● 1975 yılının tiyatro açısından değerlendirilmesini yapabilir misiniz?

Özetle söylemek gerekirse, işçi sınıfıyla, emekçilerle, tiyatroya en çok gereksinme duyan halk kesimleriyle tiyatro bu yıl da organik bağlarını kurabilmiş değil. Oysa tiyatromuzun kendi gerçekliğini ve estetik biçimini yaratabilmesinin başkaca hiçbir çıkar yolu kalmamıştır.

Tiyatro çalışmalarının ürünlerini biz üç alanda topluyoruz a) Ödenekli tiyatrolar b) Özel tiyatrolar c) Amatör tiyatro toplulukları. Her üç alanın, özellikle daha çok sanatsal üretimde bulunan, işletmeciliğiyle daha geniş bir tabana yayılabilen Ödenekli tiyatrolarla, Özel tiyatroların üretim biçimlerinde bir geçişi sürekli göz önünde tutmak zorundayız. Bu gerçek de şudur: Kimler onların çalışmalarını para ödeyerek satın almaktadır. Kapitalist bir üretimin biçiminin hakim olduğu bir toplumda sanatsal üretimin ondan soyutlanmış başkaca özellikler taşıması kesin olarak söz konusu olamaz. Emek, sermaye ve artı değer üçlüsü sanatsal üretim için de geçerlidir. Ödenekli tiyatrolarda artı değer sömürüsü çok başka bir biçimde gerçekleşiyor. İlk bakışta görüp anlamak zor oluyor. Çünkü devletin bütçesini yaptığını kendi cebinden oradakilere ödemedi bulunduğunu görüyoruz; özel tiyatro topluluklarından eğlence geliri bile alınırken. Oysa soruna yakından bakıldığında ortaya şu gerçek çıkmaktadır:

Üretilen sanatsal değeri, küçük hesaplı yöneticilerin, siyasal iktidarın memnun edebilmek için küçük bir azınlığın buyruğuna vermelerindedir sömürü.

● Yazar açısından mı demek istiyorsunuz?

Hiç kuşkusuz o açıdan. Bir de yapılan yatırımı düşününüz. Emekçi halkımıza adına, yani henüz yirmi yıldır yüzde 94'ü hiç tiyatro görmemiş halkımız adına bir sömürü söz konusudur. Bu giderek sanatsal değer kaybına yol açar. Açmaktadır da. Ödenekli tiyatrolarımızın ülke tiyatrosunun temel ilkelerinden hiçbirini şimdiye dek saptayamamamızın nedenlerinden biri de budur. Ama devlet onlara şöyle demektedir: "Siz üzülmeyin, ben hiç de böyle düşünmüyorum. Halkımızın sizin yüca sanat anlayışınıza erişmesi söz konusudur. Ne demek tiyatroyla emekçileri ve halkı birlikte oluşturmak? Ben vermiyor muyum sizin paranızı? Halk bu sanat çalışmalarını anlıyınca da siz görevinizi lütfen hiçbir şeyi araştırmaya yeltenmeden sürdürün. Unutmayınız ki halkımız cahildir, hiç kuşkusuz operadan hoşlanmıyabilir. Oysa bizim için operaya iki kişi bile gel-

se hiç önemi yok. Eugene O'Neill'in iki kişilik çatışmalı dramlarının illusionist anlatım dilini halkımız kolay kolay beğenemez belki. Ana unutmayınız ki, sanatçı dostum, biz zaten onları o çizgiye getirmek istiyoruz. Yine de unutmamız gerekir ki halkımız bu yıl, o kaba cinsel dürtüsünün etkisiyle Küheylân gibi bir oyunu anlamakta pek de güçlük çekmedi.. Nasıl sevindirici değil mi bu durum?"

Özellikle devlet tiyatroları yıllardır sürdürdüğü sözümlerine ona apolitik sanat çalışmalarını - aslında tam bir politik bilinçle -, halkımızın panelik tutumunu 75'de de başarıyla sürdürmüştür. Yani bu tiyatro alanının içine halkımızın günlük sorunlarından hiçbirini girmiyektedir. Ücret, grev, faşizm, silahlanma yarışı, geri kalmışlık, terörizm, sömürünün yabancılaştırma konuları halkımızın etiyeli kemiyiyle bütünleşip hiçbir zaman incellenmeyecektir. Ve de halkımız, her yıl devlet tiyatrolarının yakışıklı baylarıyla, melekler kadar güzel bayanlarının cebine 80 milyon lira ödeyecek, fakir fukaranın bindiği otobüsten, kullandığı havagazından, elektrigiinden kesilen paralarla İstanbul Belediyesinin oluşan bütçesinden de Şehir tiyatrolarının sanatçılara 28 milyon lirayı ayıracaktır.

Ama bence bu yılın en büyük değişik belirtisi ödenekli tiyatrolarda işte tam bu noktada başlamıştır...

● Bu değişik belirtinin ne olduğunu söylemek olanacağı var mı?

Henüz kesinleşmiş değil ama çok önemli bir olguyla karşı karşıyayız bu yıl. 1975 yılının en önemli tiyatro gelişmelerinden biri olarak nitelenebiliriz bu belirtiyi, daha doğrusu gelişimi. O da şu: İstanbul belediyesi tiyatrolarında halktan ve tiyatro sanatının kendi doğrularından yana olan genç rejisörler, bu yıl ilk kez Muhsin Ertuğrul'un batı aktarmacı sanat politikasının merkezietçi despotizmine karşı çıkarak Yerinden Yönetim ilkesini geliştirmeye başlamışlardır. Bunun için de son derece tutarlı bir mücadeleyi göze almışlardır.

Yerinden Yönetim yada Demokratik Merkezietçi Yönetimin altında, halkımızın gerçekliğini tiyatro diliyle ve tiyatronun öğeleriyle oluşturulmasına yönelik bir açılış düşüncesi yatmaktadır. Yeni yönetimlik şu anda, hazırlanmış bir biçimde, Belediye Başkanı Ahmet İsvan'a verilmiştir. Ahmet İsvan ya Türk tiyatrosunun bu son derece önemli olgusunu değerlendirecek ya da kendisi adının Türk tiyatro tarihine iyi bir biçimde yazılmasını engelleyecektir. Ama hiç kuşkusuz başlayan gelişim çizgisini

sürdürecektir, daha büyürek ve daha çok taraftar toplayarak...

● Peki özel tiyatroların durumuna ne denebilir? Bu topluluklar beklenen bir düzeyde çalışmalarını gerçekleştirebilmişler midir sizce?

Benim bu konuda şaşkınlığa uğradığım bir şey var. Eleştirmenlerden gelen bir şey bu. Özel tiyatrolar habire sanatsal değerlerinin düşüklüğüyle suçlanıyorlar. Bunu anlıyorum, anlamadığım için bu suçlamanın yapıldığıdır. Tıpkı herhangi bir mal gibi para - mal - para ilkesi içinde özel tiyatrolar sanatsal üretimde bulunurlar. Malı alan belirler malı. Yani sanatsal üretimin tüketicisi üretilen malın niteliğini belirler. Daha doğru bir deyimle oyunların niteliği izleyicilerin niteliği, sınıfların oyun dizilerini saptar. Onlar, özel tiyatro işletmecileri, elbette yerli film yapımcılarının cileden çıkardığı seks bunalmış izleyicilere karı - koca - metres üçlüsünü işleyen bulvar güldürülerini, kaba taşra eşrafının İstanbul'a yerleşmiş foto roman okuyucusu kadınlarıyla kızlarına satabilecekleri oyunları yetiştirmekle uğraşacaklardır. Doğrusu ya kınacak bir şey bulamıyorum ben bunda. Bizim asıl üzerinde durmamız gereken devrimci tiyatrolardır. Çünkü onlar geleceğin dinamizmini, estetik ilkelerini saptar ancak. 1974 - 1975 döneminde Ankara Sanat Tiyatrosu Dostlar Tiyatrosu, Ankara Çağdaş Sahne ve de bu yıl İstanbul'da perdelerini açan Birlik Sahnesi 35 - 40 özel tiyatro içinde devrimci nitelikteki tek tiyatro topluluklarıdır.

Topluca bir yargılamada bulunabilmek için şuna bakmak gerekir: Nedir bu devrimci tiyatroların özelliği? Halkımızın devrimci mücadelesindeki yeri nedir yani? Gerçekte istenilen amaçlara yönelik çalışmalarının objektif koşulları yeterli midir? 1974 - 1975 sezonu bize şunu gösterdi: Bazı tiyatrolar daha çok küçük burjuva aydınlarının devrimci atılımlarının oluşumuyla kendini bütünlerken, bazıları da işçi sınıfıyla daha organik bağlar kurmada başarılı denemeler yapmıştır. Her iki deney de kendi kanallardan bize kendi gerçeklerini getirecektir hiç kuşkusuz. Ama bu konuda asıl söylenmesi gereken şey bence şu: İlerici devrimci hareketler, sosyal demokrat partilerle, sosyalist partiler, devrimci sendikalar, dernekler devrimci mücadelede tiyatro olgusunu gözden uzak tutmamalıdır. Görev duygusu içindeki tiyatrocunun onlara ihtiyacı var. Ama onların da tiyatroya ihtiyaçları var.

● Halkımızın uyanık güçlerinin her kesimine bu baskılar uygulanırken ilerici tiyatroların da bundan uzak kalacağı düşünülebilir mi?

Hayır. Bu yıl içinde iki kez yasakladılar ANA'yı. Tiyatro binası mühürlenmiştir. Fotoğrafları ilerici kuşaklara geçecek bir yüz karasıdır. Genco Erkal için koğuşurmalar birbirini izlemektedir. 1975 yılında İçişleri Bakanlığı çağdışı görüşleriyle sansür mekanizmasını tüm valiliklere işler bir duruma getiren bir genelge yayınlamıştır. Amatör tiyatro çalışmalarının en olumlu sonuçlarını getirmiştir. İltifadını 5 deneyi bize amatör çalışmaların tiyatromuz için ne gibi olumlu sonuçlar getirebileceğini bu yıl kanıtlayan en önemli tiyatro olaylarından biriydi. Ama gerici iktidarın eğitim bakanı bu konuya da el atmış, okul müdürlerine gönderdiği bir bildiriyle bundan böyle tebliğler dergisinde yayınlanmış oyunlar dışında bir oyunun oynanmasını yasaklamıştır.

Tüm bunlar için? Apaçık ortada: emekçi sınıflarla tiyatronun ilişkisini koparmak. Ama sanıyorum pek de başarılı gösteremeyeceklerdir.

● 1975 - 1976 döneminde nasıl bir geçiş söz konusudur sizce?

1975 - 1976 dönemine son derece uyanık bir bilinçle geçtiğimizi söyleyebilirim. Nedenleri şu: önce ödenekli tiyatroların Yerinden Yönetim ya da Demokratik Merkezietçi Yönetim biçiminin ulaşacağı aşamalar vardır. Bu bir. İkincisi ve çok önemli, 1975 yılı gerek açık oturumlarla, gerek yazınlarla, gerek sahne uygulamalarıyla kendi tiyatromuz, türk tiyatrosunu oluşturacak öğelerin tartışıldığı, araştırıldığı bir dönem olmuştur. Şöylesine bir genel eğilimler çizgisine geçiyoruz 1976 yılına: dile getiriyorum; kendi düşüncemi bir başka tartışmada ele almak isterdim.

Şu eğilimler 1976 yılında iyice belirlenecektir:

a) Türk tiyatrosunun seyirlik oyunlarımızdan kaynaklanmasını isteyen görüş ve uğraşı

b) Türk tiyatrosunun doğu kaynaklı Grotowski - Sayna mistisizminin estetik biçiminden kaynaklanmasını isteyen görüş.

c) Türk tiyatrosunun bilimsel doğrultuda, Brecht öğretisinden yararlanması savunan görüş...

İşte şimdi 1976 yılına bu görüşlerin tartışılmasıyla geçiyoruz. Her üç görüşte aslında kendi politik görüş ve tutumlarını yansıtmaktadır, giderek denebilir: kendi politik gruplaşmalarını. Herkes 1976 yılında yerini daha bir iyi belirleyecektir. Sevindirici değil mi bu sizce?

NAZIM HİKMETİN ŞİİRİNE DELİ OĞLANIN BAKIŞI

KEMAL SULKER

Türk şiirinin zirvesinden emekçi kitlelerin ve yoksul halkların sınıfsal özelemlerini ve sorunlarını dile getiren Ustamız Nâzım Hikmet, 1957 de Bulgaristan'ın konuğu olmuştu. Güzel Varna şehrinde henüz toplumcu uygarlığın eli kıyılara, srtlara yeterince uzanmadığı aylarda Nâzım Varna'nın en büyük güzelliği keşfetmişti: Karşı sahil Türkiye...

Gerçekten de turistler için Varna, çiçek, yeşillik, güneş, deniz ve dilediğince eğlenebileceği şehirdir. Ama Nâzım Hikmet için Varna, Karadeniz kıyısında Türkiye kıyılarıyla karşı karşıya bulunan bir şehirdir. Varna'da kıyıyı gören bir otel penceresinden, bir otel terasından, ya da bir plaj şemsiyesi altından bakınca İstanbul'un Boğaziçinden geçecek bir gemiyi görme olanağı bulunan bir yerdir. Plaj kumları üzerinde yürürken Türkiye kıyılarını da okşayan rüzgarı, yüzünde göğsünde duymak, o havayı teneffüs etmek ancak Varna'da olur. Türkiye özelemi Varna kıyılarında duyulur.

İşte Nâzım Hikmet, uzun gurbet yıllarında Bulgaristan'ın onurlu ve yüce bir konuğu olarak gezip tozarken en çok Varna'da duyuldu, Varna'da İstanbul özelemi, evlat acısı, eş hasreti, eş-dost anılarıyla yanıp tutuştu. Hikmet Kivılcımlı, Nâzım Hikmet'le birlikte bir kaç kez aynı mahkemede yargılanmış, aynı hapishanelerde yatmış, aynı çileleri çekmiş bir yazar-politikacıydı. Geçenlerde Yürüyüş Dergisinde düşünceleri eleştirilen kendisinin "Nâzım Hikmet'in mektuplarındaki deyimle "Delî Doktor"(1) diye söz edilen Hikmet Kivılcımlı, şair Nâzım Hikmet'e hiç de dostça olmayan bir açıdan bakmıştı. Gerçekten de Nâzım Hikmet'le Dr. Hikmet arasında bir süre dostça, bir süre düşmanca, bir süre zoraki ahbap, bir uzun süre de Dr. Hikmet Kivılcımlı'nın yaptıklarına aldırış etmez, onu ciddiye almaz bir hoş-beş havası esmiştir.

Nâzım Hikmet, Dr. Hikmet Kivılcımlı'yı ciddiye almadığı hapishane yıllarında ayrı ayrı hapishanelerde yattıkları vakit, onu teselli etmek, mahpusluktan gelen küskünlüklerden kurtarmak için mektuplar yazmıştır. Ama Dr. Hikmet Kivılcımlı, Şairimizin gösterdiği ilgiye aynı ölçüde karşılık vermemiştir. Nitekim Nâzım Hikmet, Kemal Tahir'e de, Dr. Hikmet'e de bir bir üzerine iki mektup göndermiş, ama karşılık alamayınca Şair'in değerlendirmesi şöyle olmuştur:

"Üstad meşguldür, bilirim, ama mektup yazamayacak kadar meşgul olduğunu bilmezdim. Yoksa yine kabahati sana yükletip mektup postaya verilirken "Kemal haber vermedi mi?" diyecek"(2)

Dr. Hikmet Kivılcımlı'yı tanıyan Nâzım Hikmet, onun esprilerine şöyle takılır:

"Bizim Hikmet'in Evliya Çelebi üslubuyla modern espriler yapayım derken! itiraf edeyim ki içerlerinde güzelleri de var, evet bizim doktor bazen merakımı anlatamıyor yahut ben anlamıyorum."(3) Çünkü Nâzım, Dr. Hikmet'i anlamakta(!) mazurdu, zira Hikmet Kivılcımlı'yı Nâzım, şakaya vurarak "Dahii azam" derdi (4). Dr. Kivılcımlı da, nedense Nâzım'a darılmış ve mektuplarını karşılıksız bırakmaya başlamıştı. Nâzım Hikmet, buna hiç anlam veremiyor ve 1941 de Malatya cezaevinde beraber kaldıkları romancı Kemal Tahir'e gönderdiği bir mektupta şunları yazıyordu:

"Yahu şu bizim delî Hikmet, haline bir de acıyormu ki sorma, neden deliyi bana öyle birdenbire darıldı da mektubu kesti? Şunu yaziver."(5)

Ama, Kemal Tahir, Hikmet Kivılcımlı hakkında

Nâzım'a bilgi vermeyince Nâzım Hikmet "Hikmet'ten haber yok mu? Ne yapıyor delî oğlan?"(6) diye Dr. Kivılcımlı'nın durumunu öğrenmeye çalışıyordu.

Aslında Hikmet Kivılcımlı, kendinin en büyük Marksist kuramcı Türk olduğunu inanıyor, o hava içinde Nâzım'a yazmağa gerek duymuyor, mektuplaşmayı bile şanına yediremiyor. Daha önce Nâzım hakkındaki değerlendirmesini yapmıştı zaten. Kivılcımlı'ya göre "Türkiye'deki Marksist harekete sırtınıp geçen tipler arasında bir de Nâzım Hikmet gibileri vardır. Bunlar, burjuva cemiyetindeki hüviyetlerini ve mevkilerini, Marksizm kisvesi içine bürünerek elde ettiklerinden, bu kisveden bir türlü ayrılamazlar. Şair Nâzım Hikmet'in, şiirlerine vermek istediği sözde marksist şekli, eğreti bir gömlek gibi soyupatınız: altındaki Babilîli kaldırımlarında her dakika rastladığımız bir küçük burjuva şairliği fırlayıp çıkacaktır. İşte Nâzım'ın bazı cezri "marksist" istilahlarla sahnede görünmek isteği hep o "edebi hüviyet"ini maskeleyerek mistikleştirmek ve korumak kaygısındadır. Bu tipler muhakkak ki Marksizme herkesten daha zararlıdır!"(7)

Marks öğretisine, ya da sosyalist harekete kimlerin bağlı kaldığı, yardım ettiği, kimlerin zararlı olduğu ve suçlanıp saf dışı bırakıldığı bu yazının konusu değildir. Ancak Dr. Hikmet Kivılcımlı'nın Nâzım Hikmet hakkındaki son derece yanlış değerlendirmesi yalnız 1936'lara, Nâzım'ı çekmezliği 1941 lere özge bir tutum olmadığını belirtmek isteriz. Zira, Üstad, 1964 lerde, Nâzım Hikmet'in en güzel şiirlerini bile anlayamamış, içinde biriken Nâzım karşıtlığı, onu Nâzım'ın memleket hasreti buram buram tüten şiirlerini bile 12 Mart sonrası terör havası içinde, Sıkıyönetim Komutanlığına kötleme gibi bir duruma düşürmüştür.

Bilindiği gibi, Nâzım Hikmet öldürülmek istendiği için 1951 de Türkiye'den kaçmış ve yurt dışında yüceliğini daha da yücelten yapıtlar vermiştir. Bu arada memleket hasreti, evlat özelemi Nâzım'ın bitmeyen, sönmeyen bir alev, bir göz gibi bağrını yakmış durmuştur. Bu arada Bulgaristan Halk Cumhuriyetini ziyaret ettiği vakit Türklere dolu köyleri, kıyı şehirlerini de görmüştü Varna, daha dillere destan bir turizm cenneti haline getirilmemişken Nâzım bu küçük kenti, sırf Türkiye ile ortak deniz kıyısı bulunan kent olması açısından ziyaret etmişti. Sahilde kumlara baş baş Karadeniz havasını içine çekerken (24 Mayıs 1957) Usküdar Cezaevindeki görüş yerini bile arıyor; üç gün sonra hasret dindirmek için yine Varna'ya iniyordu. İçi özlem dolu, belleği acı anılarla yüklü Nâzım, Karadeniz kıyısında gezinirken geçen bir vapuru görünce ellerini uzatır, sanki gemiyi dokunuyormuş gibi yapar, Boğaziçinden geçecek diye vapuru okşar sanki... Ve bu şiirleri okumuş olan Dr. Hikmet Kivılcımlı, 12 Mart döneminde bir deniz aracı ile Ege'nin Türkiye kararlarını geçip Kıbrıs'a oradan Orta Avrupa'ya gider hakkında Askeri Mahkemelerde açılan davaların varlığını da öğrenir. İstanbul I. Sıkıyönetim Mahkemesi Başkanlığına bir mektup gönderir. 29 Eylül 1971 tarihli ve Dr. Hikmet Kivılcımlı diye biten mektup örneği bazı gazetelere de bilgi için sunulur. Ortam Dergisi'ne gönderilen ve Münih'ten postalanan mektup örneğinin sonunda, Nâzım Hikmet'in Varna'da dile getirdiği memleket hasretini içeren şiirlerden söz etmek ve Nâzım Hikmet'in yapıtlarını karalamak amacıyla şu satırlara yer verilir:

"Varna kıyılarından kedi miyavlamalarıyla yurt hasreti gösterilerine kalkışacak anlayış ve yaradılıştan değilim. Geliyorum. Saygılarımla.

29.9.1971

Dr. Hikmet Kivılcımlı"

Bir Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesine gönderilen yazıda yer alan bu karalamada kötülünen Nâzım Hikmet'in "kedi miyavlamaları"na benzetilen bir şiirini bu yazıya alarak hükmü okurlara bırakalım. İşte Nâzım Hikmet'in Varna'da yazdığı şiirlerden biri:

Burda yeşil biber
acı mı acı.
Acı mı acı
burda türküler.
Bana da böylesi gerek,
of, of,
böylesi gerek.
Yanıp tutuştum, of, of.
Yanıp tutuştu yürek

(5 Haziran 1957, Varna)

Ama, üstad'ın, "Delî Oğlan"ın; Nâzım'ı karalamayan mektubunun tümünü okumak daha ilginç olacaktır. Çünkü, Nâzım'a kızgınlığı yüzünden "en ilgisiz kitaplarda, en ilgisiz bir zamanda"(8) Nâzım'a çatmak, onu karalamaktan öte bir anlamı vardır mektubunun. O kadar ki Kivılcımlı, kendi tarih teziyle de çatışır o mektupla Okuyalım:

İSTANBUL I. SIKIYÖNETİM MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

Sayın Yargıçım,
Admin karıştırmı öğrendiğim, 146. madde suçlaması ile görülmekte olan davadan kaçmış olduğum söyleniyor. Gerçekte hiç bir mahkemeden kaçmış değilim. Herkesin bildiği gibi, tedavisi bulunmayan bir hastalıktan ötürü Türkiye'de iki yıldan beri 13 müdahale ve 4 narkoz altında ameliyat geçirmiştim. Türkiye'de başka hiç bir şeyin yapılamayacağını anlayınca, son bir ümitsiz girişim olarak, Türkiye dışı daha ileri teknikli tıp dünyasına başvurmak istedim. Ancak, yıllardan beri yapılmış bütün pasaport dilekçelerim neticesiz kaldığından, başka bir yolla ülkemden ayrılmak zorunda kaldım.

Yaptırdığım çeşitli muayeneler ve tedaviler sonunda, hastalığın meşum ve çabuk gelişimini önleyecek hiç bir tedbirin olmadığını anladım. Ve 70 yıl bu kara toprağın kuru öküzü gibi yaşadığım ülkemde gene öyle hesap vererek yatmaya kararlıyım.

Varna kıyılarından kedi miyavlamalarıyla yurt hasreti gösterilerine kalkışacak anlayışta ve mizaçta değilim. Geliyorum. Saygılarımla.

29.9.1971

Dr. Hikmet Kivılcımlı"

Sayın Murat Belge "Ölümünden önce sıkıyönetime yazdığı son mektubunda bile vardı Nâzım'a bir sövgü"(9) diyor. Bizce "kara toprağın kuru öküzü gibi yaşadığını" kabul edenler son günlerine kadar reddin ve inkârın adamı kaldıklarını ispatlamışlardır, o kadar.

- 1) Yürüyüş, Yalçın Küçük'ün "Sol kenarda oynayanlar ve oynatanlar" başlıklı makalesi, 30 Eylül 1976
- 2) Kemal Tahir'e Mahpusaneden mektuplar, 1. basım s.18
- 3) a.g.e. s.26
- 4) a.g.e. s.19
- 5) a.g.e. s.85
- 6) a.g.e. s.105
- 7) Dr. Hikmet Kivılcımlı, Marksizm Kalpazanları Kimlerdir? Tip No. 1, 1936
- 8) Birikim dergisi, Murat Belge'nin "Dr. Hikmet Kivılcımlı'nın tarih tezi üzerine" başlıklı incelemesi, Haziran 1975,
- 9) a.g.e. s.58

RAHMİ SALTUK'LA KONUŞMA

SANAT HAYATLA

BİRLİKTE GELİŞİR

● Uzun bir süredir yurt dışında idiniz. Türkiye'den uzakta geçirdiğiniz yıllar sanatınıza, dünya görüşünüze ne gibi katkılarda bulundu?

● Türkiye dışında geçirdiğim sürenin hayatımdaki en büyük etkisi artık müziği bir iş olarak tutmağa, profesyonel bir müzikiçi olmaya kesinkes karar vermemiştir. Bu fikir gitmeden önce de vardı bende, ama müziğe mi, yoksa okulumu mı tam ağırlık verip hayatımı ne ile kazanacağıma tam karar vermemiştim. Yurt dışındaki süre içinde kesin kararımı verdim. Orada memleketten uzak kalmanın verdiği bazı sıkıntıları dağınıklıkları aşip tam olarak çalışmaya başladım. Ahmet Arif'in bazı şiirlerini besteledim. Şerif Aygün için bir ağıt yazdım. Ve artık ileride neler yapacağımı türkü söylemeyi işim kabul ederek planlamaya başladım.

Türkiye'den uzak olduğum yıllar dünya görüşüme, dünyayı ve kavgayı nasıl yürütmemiz gerektiğine ilişkin bazı yenilikler de getirdi bana. Doğaldır ki, başından beri ben sanatı hiç bir zaman salt kendi başına bir olgu, kendine yetecek bir uğraş olarak görmedim. Bu görüş temelden yanlıştır. Sanat insanın dünya görüşü ile, ideoloji ile bir bütünlük içinde. İnsanın dünyayı kavrama şekli sanatında yansır. Avrupa'da ise bazı şeyleri pratikte nasıl yaptıklarını gördüm. Politik mücadele nasıl yapılıyor, sanatçılar bu mücadeleye nasıl katılıyorlar bunu gördüm. Dışarıda geçirdiğim yıllar içinde Türkiye'de iken bende olan bazı sektör yanlırlarını attım. Tüm güçlerin birliğini, bütün emekçi kesimlerle antifaşist mücadele için organize bir çalışma gerektiğini kabul etmeğe başladım. Mücadelenin öncüsü olan işçi sınıfının çalışan öteki kesimlerle de yakın ilişkiler kurmasının, etkin bir diyalog kurmasının önemini kavradım.

Yurt dışında geçirdiğim yıllar bir de Türkiye'de iken izleme olanağını bulamadığım bazı sanatçıları yakından tanımama yol açtı. Bütün ilerici sanatçıları olmasa bile Ernst Bush, Theodorakis, Gisela May gibi sanatçıların işlerini nasıl yaptıklarını izledim. Avrupa'daki ilerici sanatçılar, geldikleri ülke ister sosyalist olsun, ister kapitalist, eserlerini sunuş biçimlerini, dinleyicilerle olan ilişkilerini "sosyalist tavır" denebilecek bir biçimde düzenliyorlar. Ulaşmak istedikleri dinleyiciler ile çok yakın, çok sıhhatli ilişkiler kurabiliyorlar.

● Bu gözlemlerinizden şunu çıkartabilir miyiz? Türkiye'deki devrimci sanatın giderek tüm devrimci hareketin, uluslararası devrimci hareketten, sanattan kopuk olmaması, sıkı ilişkiler içinde olmasının gerekliliği? Bu konudaki görüşleriniz neler?

● Elbette. Hareketin uluslararası bir planda götürülmesi gerekir. Öteki ülkelerdeki devrimci hareketle her düzeyde karşılıklı etkilenme, kültür alışverişi içinde olmalıyız. Bu ilişkileri gerek sosyalist ülkeler-

deki, gerek kapitalist ülkelerdeki ilerici, devrimci sanatçılarla kurabiliriz. Aslında arzuladığımız şey bütün halkların ilerici kesimleri ile çok yakın bir diyalog kurmaktır. Bu düşünceden çıkarak ben kendi sanatımda ufak da olsa bir iki örnekle dünya devrimci sanatını Türkiyelilere tanıtmaya çalıştım. Brecht'ten, Şili'li ozanlardan, Yunan antifaşist sanatçılardan örnekler sundum. Bu anlayışla yeni yaptığım bazı parçalar da var. Daha yenilere de çalışıyorum. Yurt dışına gitmeden önce de buna benzer çalışmalarım vardı. Ancak bunları kitlelerin önüne çıkaramamıştım. Belki de 12 Mart öncesi Türk toplumu bunu kabul edecek düzeye gelmemişti. Şimdi ise niye bu ulusların devrimci türkülleri bizde de söylenmesin, bu bir eksiklik diye düşünüyorum. Söz gelimi Brecht yazdıklarını dünya işçi sınıfı için emekçiler için yazmış. Dünya demokratlarına, antifaşistlerine seslenmiş. Ben bunları kendi ülkemin halkına, kendi sazımla iletme zorundayım diye düşünüyorum.

● Türkiye halkıyla nasıl ilişkiler kurmak istiyorsunuz. Ulaşmak istediğiniz dinleyicilere nasıl ulaşacaksınız?

● Türkiye'ye döndükten sonra verdiğim konserler bu konulardaki düşüncelerimin berraklaşmasına yol açtı. Türkiye büyük bir hızla ilerli düşünceleri benimsemekte, devrim bilincine hızla varmaktadır. Olasıdır ki, bazı bireyler bu gelişmenin gerisinde kalsın. Ben de kendi sanatımı bu gelişmenin, ilerlemenin gerisine düşmeyecek biçimde düzenlemek zorundayım. Kendi uğraşımın bu hıza ayak uydurması gerektiğine inanıyorum. Buna ilişkin sorunlar, söyleyeceğim türkülerin iletmeği mesajdan tutun, sesi kullanmak, mikrofonu kullanmak gibi teknik konulara da uzanıyor. Kendimi bütün bu konularda yenilemek, geliştirmek istiyorum. Şimdiye kadar pek önem vermediğim armoni, solfej gibi konularda bilgimi daha da artırmak düşüncesindeyim. İlerde yapmayı düşündüğüm kolektif çalışmalarda bu bilgiler bana çok gerekli olacaktır. Çok sesli müziğe girdiğim an bu bilgiler gerekecektir bana.

Ulaşmak istediğim seyirciyi seslenmek için bütün bu yolları denemek zorundayım. Büyük salonlarda konser vermek bir yol tabii. Bu arada küçük bazı salonlarda gerekli programlar düzenlemek de düşünülebilir. Gerekirse radyo ve televizyon imkanlarını da sonuna kadar zorlamak gerekir. Ancak benim burada esas vurgulamak istediğim şu. Geniş kitlelere etkin bir biçimde ulaşabilme sorununu esas çözümlü ortak çalışmada. Anadolu'ya yayılmış olan ilerici örgütlerle iyi bir diyalog sonucu ortak çalışarak bu kitlelere gidebilmekte. Bu yıl şimdiye kadar çeşitli şekillerde başarıyla kullanılmıştır. Tiyatrolar, ozanlar, DISK, TÖB-DER gibi derneklerle ortak çalışarak çalışma-

larını çok sayıda emekçiye sunmak olanağını bulabilmişdir. Ben de bu dayanışmadan yararlanmayı ve kitlelere bu yoldan ulaşmayı şiddetle arzuluyorum. Şimdiye kadar bazı temaslarım oldu bu konuda. Bunları geliştirmek daha somut bir hale getirmek istiyorum. Eğer bu ortak çalışma, dayanışma, gerçekleştirirse, sanatımı en iyi şekilde beni izlemelerini istediğim emekçi sınıfına götürebileceğim.

● Sanatınızla neleri götürmek istiyorsunuz. Bir sanatçı halkına neler yükümlüdür?

● Sanat hayatı yansıyor. Hayatın içinden geliyor, hayatı ifade ediyor. Hayat durgun, değişmez bir şey olmadığına, durmadan devinen, gelişen bir olgu olduğuna göre, sanat da devingen olmalıdır. Hayatta kavga, mücadele bulunduğu gibi aşk, sevd, acı da vardır. Sanatın, müziğimin bütün bunları yansıtması gerektiğine inanıyorum. Kavga türkülleri söyleyebildiğimiz gibi, içli sevd türkülleri de söyleyebilmeliyiz. Ağıt söylememiz gerektiği anlar da olabilir. O zaman da ağıtlar söyleyebilmeliyiz. Kavga, mücadele için söyleyeceğimiz türküler, asıl kavga fikrini ön plana çıkarıcı, vurgulayıcı olacaksa, ağıtlarımız da devrimcilerin acılarını en iyi biçimde dile getirebilecek, yansıtacak şekilde söylenmelidir. Kavga türküllerimiz işçi sınıfının mücadelesini belirlen kılacak bir biçimde düzenlenmelidir. Dinleyicilere coşkunluk vermeli, onlarda bu mücadeleye katılma, etkin olarak katılma duygusunu vermeli. Halkımıza bu devrimci bilinci verirken halkın kendi yarattığı kültürün ürünü olan eski halk ozanlarımızdan da yararlanmak zorundayız. Anadolu halkının yıllar boyu çektiği, sevinci bu türkülerde en iyi biçimde anlatılmıştır. Ancak bu müziğe, bu kültüre yüze yüze bağlı olmak gibi bir düşünce de yanlış olacaktır. Yeni hayat yeni şartlar ortaya çıkarmaktadır. Dünya gelişmektedir, gelişmesini sürdürmektedir. Biz o gelişmeye ayak uydurmak zorundayız. Halk kültürünün ürünü olan türkülerin sözlerini bugünkü gerçeklerle en iyi biçimde bağdaştıracak yöntemlerle çalışmalıyız.

Yaptığımız işi dünya görüşünü seçmiş, kavganın hangi yanında bulunacağına karar vermiş kişiler olarak götürmek zorundayız emekçilere. Emekçileri yaptığımız işle ajite etmek, onlara ilerici sloganları duyurmak zorundayız. Bu dünyanın baştan böyle kurulmuş, böyle gidecektir gibi bir durum olmadığını, bu düzenin değişebileceğini söylemek zorundayız. Tabii ki bu bizim işimizin ölçüleri dahilinde yapılacak bir iş. Esas mücadele işçi sınıfının kendi örgütleriyle bütün yönlerden yürüteceği mücadeledir. Örgütsel bir mücadeledir. Sanatçı devrimi kendi gerçekleştireceği şansında olmamalıdır. Onun yapacağı diğer örgütlerin, mücadele içinde öneceği tavırlara emekçileri hazırlamak olacaktır.